

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra řízení

Diplomová práce

Lisabonská strategie a Národní program reformem

Bc. Věra Sobotová

© 2011 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Lisabonská strategie a Národní program reforem" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.03.2011

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Mgr. Dr. Danielu Tothovi za odborné vedení, inspirativní podněty přispívající ke zkvalitnění práce a veškerou pomoc, kterou mi při zpracování této práce poskytl.

Lisabonská strategie a Národní program reforem

The Lisbon strategy and Czech reform program

Souhrn

Tato diplomová práce je souhrnnou obsahovou analýzou dokumentů týkajících se Lisabonské strategie a její následné implementace do Národního programu reforem ČR. První část práce je zaměřena na definici samotné Lisabonské strategie, důvody jejího vzniku a na stručný vývoj v čase. Podrobněji se zabývá přehledem plnění cílů stanovených na léta 2005-2008 a 2008-2010 v rámci Národního programu reforem. Zaměřuje se na oblast makroekonomickou, mikroekonomickou a oblast zaměstnanosti. Definiuje principy jejich plnění a hodnotí přijatá politická opatření. Třetí část práce je zaměřena na období do roku 2020, pro které byla přijata nová strategie nazvaná Evropa 2020. Popisuje přijetí strategie v rámci Národního programu reforem a hodnotí příležitosti pro růst v České republice.

Klíčová slova: Lisabonská strategie, Konkurenceschopnost, Evropská unie, Národní program reforem, Evropa 2020, strukturální reformy

Summary

This graduation thesis is an analysis summary of documents considering the Lisbon strategy and its implementation in the Czech reform program. The first part of the thesis is focused on Lisbon strategy definition, reasons of origin and brief time development. It follows up goals performance for time period 2005-2008 and 2008-2010 within Czech reform program in detail. It is focused mainly on macroeconomic, microeconomic and employment area. It defines principles of their performance and judge accepted political measures. The third part of the thesis deals with the 2020 time period, for which was taken a new strategy called Europe 2020. It describes implementation into new Czech reform program and rate opportunities of growth in the Czech republic.

Key words: The Lisbon strategy, the competitiveness, The European Union, The Czech reform program, The Europa 2020, structural reform

1	ÚVOD.....	8
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	10
3	LITERÁRNÍ REŠERŠE	12
4	LISABONSKÁ STRATEGIE A PODPORA KONKURENCESCHOPNOSTI.....	14
4.1	PŘEDPOKLADY VZNIKU	14
4.2	ŘÍZENÍ LISABONSKÉ STRATEGIE.....	17
4.3	INDEX GLOBÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI	18
4.4	ZPRÁVY O GLOBÁLNÍ KONKURENCESCHOPNOSTI	22
4.5	REVIZE LISABONSKÉ STRATEGIE.....	24
5	NÁRODNÍ PROGRAM REFORM A HODNOCENÍ PLNĚNÍ CÍLŮ LISABONSKÉ STRATEGIE	34
5.1	NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005 – 2008.....	34
5.1.1	<i>Makroekonomická část.....</i>	<i>35</i>
5.1.2	<i>Mikroekonomická část.....</i>	<i>35</i>
5.1.3	<i>Část zaměstnanost.....</i>	<i>38</i>
5.2	ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM 2005 - 2008.....	41
5.2.1	<i>Makroekonomická část.....</i>	<i>42</i>
5.2.2	<i>Mikroekonomická část.....</i>	<i>45</i>
5.2.3	<i>Část zaměstnanost.....</i>	<i>51</i>
5.3	ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM 2008 - 2010.....	53
5.3.1	<i>Makroekonomická část.....</i>	<i>56</i>
5.3.2	<i>Mikroekonomická část.....</i>	<i>61</i>
5.3.3	<i>Část zaměstnanost.....</i>	<i>67</i>
6	VÝVOJ LISABONSKÉ STRATEGIE PO ROCE 2010.....	72
6.1	STRATEGIE EVROPA 2020	73
6.2	PŘEDPOKLADY ÚSPĚCHU.....	77
6.3	ŘÍZENÍ STRATEGIE EVROPA 2020	79
6.4	STRATEGIE EVROPA 2020 JAKO PŘÍLEŽITOST K PROSAZOVÁNÍ REFORM V ČR	80
7	ZÁVĚR	85
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	88
8.1	SEZNAM LITERATURY	88
8.2	SEZNAM DOKUMENTŮ	89
8.3	INTERNETOVÉ ODKAZY	89
9	PŘÍLOHY	92
9.1	SEZNAM TABULEK.....	92
9.2	SEZNAM GRAFŮ.....	92

1 Úvod

V 90. letech vývoj evropské integrace významně pokročil. V roce 1992 byl v hrubých rysech dokončen vnitřní trh a byl tak vytvořen rozsáhlý evropský trh bez vnitřních hranic. Vývoj vnitřního trhu pokračoval dále po roce 1992: začaly se zejména liberalizovat trhy energií, telekomunikační trhy, což prospělo podnikatelskému sektoru i spotřebitelům. Byl zahájen přechod k hospodářské a měnové unii který vyústil v roce 1999 v zavedení nové společné měny, eura. Propojení evropských ekonomik se tím dále prohloubilo. Výsledkem měnové politiky spojené s fiskální disciplínou byla nízká inflace, nízké úrokové míry, výrazné snížení veřejných rozpočtů a příznivá platební bilance EU. Země Unie disponují dnes kvalifikovanou pracovní silou a systémem sociální ochrany, který vytváří potřebný stabilní rámec pro postupné strukturální změny, zejména také na trhu práce.

Na druhé straně, jak uvedla závěrečná zpráva Evropské rady v Lisabonu, Evropská unie má na přechodu k novému tisíciletí vedle těchto silných stránek také mnoho slabých míst. Patří k nim na prvním místě ta skutečnost, že koncem 90. let bylo stále přes 15 milionů lidí bez práce. Také míra zaměstnanosti je příliš nízká a vyznačuje se nedostatečným podílem žen a starších pracovníků v celkovém počtu zaměstnaných osob. Sektor služeb, který vytváří nejvíce nových pracovních míst (zejména v telekomunikacích a využívání internetu) je nedostatečně rozvinut. Existuje velká kvalifikační propast, která se stále rozšiřuje, zejména v informačních technologiích, kde velký počet pracovních míst zůstává neobsazen. Pracovní potenciál zemí EU není tedy v plné míře využíván, což oslabuje jejich ekonomický růst. Velice kritická je situace ve výzkumu a inovační činnosti: evropské podniky investují méně do nových technologií a do výzkumné činnosti než její obchodní rivalové, především Spojené státy a Japonsko. Tím se vysvětluje, proč Evropa zaostává jak v růstu produktivity, tak v inovační činnosti, přestože má potřebný potenciál a také talentované odborníky. Výzkum v Unii je roztržštěn a je finančně dotován v mnohem menší míře než je tomu ve Spojených státech. Souvisí to také s tím, že v Evropě stále existují byrokratické překážky pro zakládání nových podniků a jejich financování. Ani příznivé ekonomické výsledky 90. let nedovedly zabránit tomu, že se udržuje chudoba a že část osob je sociálně vyloučena ze společnosti. Před systémem sociální ochrany stojí nové problémy, které si vynucují jeho modernizaci. Tento úkol je ještě umocněn

nepříznivým demografickým vývojem, stárnutím obyvatelstva, což klade otázku o udržitelnosti stávajících penzijních systémů v delší perspektivě.

Uvedené vnitřní slabiny evropské ekonomiky ještě více vynikají na pozadí změn ve vnějším prostředí, ve světové ekonomice, poznamenané globalizací a nástupem tzv. nové ekonomiky. Tyto změny staví Evropskou unii před "kvalitativní posun", jak se uvádí v závěrech zasedání Evropské rady v Lisabonu, protože se "dotýkají všech stránek lidského života" a vyžadují proto "radikální transformaci evropské ekonomiky". Požadované změny musí přitom Unie provést způsobem, který odpovídá jejím hodnotám a tradicím a musí také přihlídnout k nadcházejícímu rozšíření.¹

---

¹ *BusinessInfo.cz* [online]. 11.9.2003 [cit. 2011-02-19]. Lisabonská strategie. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599/>>.

2 Cíl práce a metodika

Primárním cílem této práce je vymezení dopadů Lisabonské strategie na hospodářský a sociální vývoj Evropské unie, především pak na Českou republiku. Diplomová práce zahrnuje obsahovou analýzu Lisabonské strategie, Národního programu reforem a následně hodnotí jeho dosažené cíle v oblasti makroekonomické, mikroekonomické a v oblasti zaměstnanosti. Práce posuzuje racionalitu vytyčených cílů a zamýšlí se nad otázkou, v jakém směru Lisabonská strategie mění ekonomický, sociální a legislativní stav ČR.

Evropská rada přijala na jaře roku 2000 tzv. Lisabonskou strategii, nazvanou podle místa, kde byl tento nový strategický cíl všemi patnácti členskými zeměmi schválen. Tato komplexní strategie, která byla rozvržena na celé desetiletí až do roku 2010, byla v závěrech lisabonského zasedání Evropské rady formulována takto: Unie se má stát „nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností“. Nový strategický cíl Evropské unie byl na základě důkladné analýzy předchozího období podrobně rozpracován na zasedání Evropské rady v Lisabonu a postupně na pravidelných jarních zasedáních Evropské rady hodnocen, dále obohacován a rozšiřován o další opatření. Hodnotící zasedání Evropské rady se konala: ve Stockholmu (březen 2001), v Barceloně (březen 2002) a v Bruselu (březen 2003).² V listopadu 2004 vznikla poměrně rozsáhlá zpráva, kterou předložila skupina nezávislých odborníků vedených bývalým nizozemským předsedou vlády Wim Kokem. Na žádost Komise měla zhodnotit výsledky prvního "poločasu", přispět k odhalení příčin skromného pokroku a doporučit, jak dále postupovat ke splnění lisabonských cílů. Wim Kokova zpráva navrhuje, aby byly odstraněny dosavadní překážky realizace lisabonského programu a aby byl využit plně potenciál zemí Unie. V této souvislosti doporučuje, aby byla soustředěna pozornost na priority v pěti oblastech. Zpráva mění pojetí Lisabonské agendy a rovněž navrhuje institucionální změny ve vztahu k řízení celého procesu. Revidovaná Lisabonská strategie v rámci nového tříletého cyklu řízení využívá některé již existující nástroje pro koordinaci hospodářské politiky EU. Zejména se jedná o nově navržené Integrované směry pro růst a pracovní místa 2005—2008, které sjednocují Hlavní směry hospodářské politiky a Směry

---

² EUROPA [online]. 2009 [cit. 2010-12-31]. Lisabonská strategie. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm>.

zaměstnanosti do jednoho dokumentu. To by mělo umožnit efektivněji stanovovat rámec pro priority hospodářské politiky členských zemí ve vztahu k nově zaměřené Lisabonské strategii.

Na základě Integrovaných směrů pro růst a pracovní místa měla každá členská země přijmout vlastní Národní program reformem (NPR) a předložit jej do 15. října 2005 Evropské komisi, což se také stalo. NPR je závazným stručným politickým dokumentem o prioritách a opatřeních dané členské země v makroekonomické a mikroekonomické oblasti a politice zaměstnanosti. NPR každé členské země by měl odpovídat aktuálním potřebám daného členského státu a konkrétní výchozí situaci při naplňování cílů revidované Lisabonské strategie.

Česká republika, stejně jako ostatní členské země, zpracovala Národní program reformem, který zahrnuje tři důležité oblasti: makroekonomickou část, mikroekonomickou část a politiku zaměstnanosti. Integrované směry představují obecný rámec pro stanovení priorit ve vztahu k Lisabonské strategii a je na členských státech, aby v Národním programu reformem rozpracovaly ta doporučení, která považují za významná vzhledem k jejich specifickým národohospodářským potřebám.³

Na svém zasedání 17. června 2010 Evropská rada schválila strategii Evropa 2020, která navazuje na Lisabonskou strategii. Evropská rada dále vyzvala členské státy, aby dokončily práci na svých národních cílech a určily hlavní překážky růstu. V návaznosti na předchozí Lisabonskou strategii zůstala členským státům povinnost odevzdávat tzv. Národní programy reformem.

Práce se metodologicky soustřeďuje na popis dané problematiky v chronologicky poskládaném přehledu. Pro splnění tohoto cíle byla použita především metoda deskripce, která je charakteristická pro první část práce. Velký objem dokumentů, který k danému tématu existuje, hlavně v anglickém jazyce, vyžaduje vysokou schopnost usuzování. Dále byla použita metoda interpretace a obsahové analýzy dokumentů, která přináší výsledky dílčích cílů, ze kterých je možné konstruovat závěry řešené problematiky.

V další části práce byla provedena komparace a navazující analýza výsledků naplánovaných cílů Lisabonské strategie a výsledků Národních programů reformem ČR.

---

³ MPO [online]. 2006 [cit. 2010-12-31]. Lisabonská strategie. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument2860.html>>.

3 Literární rešerše

Prameny, které jsou v práci použity lze rozdělit do dvou základních skupin:

- Statistická data, číselné údaje, grafy, tabulky (především Český statistický úřad, Eurostat, statistické ročenky, ročenky konkurenceschopnosti a další ekonomické a statistické údaje).
- Dokumenty, zprávy, dokumenty Evropské unie, dokumenty Světového ekonomického fóra (popř. ekonomické analýzy a další textové zdroje.)

Základní zdroj pro tuto práci tvoří akční programy na národní úrovni (Národní programy reforem a navazující Zprávy o plnění Národních programů reforem), v nichž si členské státy stanovují své priority a cíle a následně vyhodnocují jejich plnění. Rámec pro koordinaci hospodářských politik a návod pro sestavení Národních programů reforem poskytují Integrované směry pro růst a pracovní místa. Na základě Národních programů reforem a Zpráv o plnění Národních programů reforem každoročně provádí Evropská komise vyhodnocení dosaženého pokroku v implementaci strukturálních reforem v jednotlivých členských státech a vydává návrh doporučení členským zemím. Návrh Evropské komise je projednán a případně doplněn Radou ministrů hospodářství a financí a Radou ministrů pro zaměstnanost a následně schválen jarní Evropskou Radou.

Na podzim roku 2005 byl vypracován první Národní program reforem ČR 2005-2008, v němž jsou obsaženy priority a plánovaná reformní opatření České republiky v makroekonomické a mikroekonomické oblasti a politice zaměstnanosti. Reformy jsou zaměřeny především na stabilizaci veřejných financí, zlepšení kvality podnikatelského prostředí, podporu vědy, výzkumu a inovací a zvýšení flexibility trhu práce. Následně provedla ČR vyhodnocení dosaženého pokroku ve Zprávách o plnění Národního programu reforem z let 2006 a 2007. Dokumenty vznikly v gesci Úřadu vlády ČR za stěžejního přispění Ministerstva financí (makroekonomická část), Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva školství (mikroekonomická část) a Ministerstva práce a sociálních věcí (část zaměstnanost). Dokumenty byly schváleny vládou ČR a poté zaslány Evropské komisi.

Na podzim roku 2008 byl vypracován v pořadí již druhý Národní program reforem ČR 2008-2010. Stanovené cíle a priority zůstávají podobné jako v předchozím programu. Dokument opět vznikl v gesci Úřadu vlády ČR za přispění jednotlivých resortů. Národní program reforem ČR byl dne 20. října 2008 schválen vládou ČR a následně zaslán

Evropské komisi. První vyhodnocení dosaženého pokroku provedla ČR ve Zprávě o plnění Národního programu reforem na podzim 2009.⁴

Zásadním dokumentem, který je analyzován v poslední části této práce je Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní, udržitelný a začleňující růst. Sdělení se stalo výchozím dokumentem pro stanovení dlouhodobé hospodářské strategie EU s výhledem do r. 2020. Tato tzv. strategie Evropa 2020 nahrazuje Lisabonskou strategii, jejíž časový horizont vypršel rokem 2010. Proklamovaným cílem i podtitulem Strategie je dosažení takového hospodářského růstu, jenž bude založen na principech znalostní ekonomiky, bude udržitelný a bude podporovat začleňování, a to jak sociální tak územní. Z podstaty Strategie jako hlavní hospodářské strategie EU na příštích deset let tedy vyplývá, že se tato dotýká výrazné části sektorových politik a že její naplňování bude mít široké dopady na hospodářské a sociální prostředí v jednotlivých členských státech.

Národní přesah Strategie je zřejmý též z národních cílů, k jejichž stanovení byly členské státy vyzvány Evropskou radou dne 17. června 2010. Mezi cíli Strategie je vyzdvíženo 5 hlavních cílů, jež byly stanoveny pro EU jako celek. Všech 5 hlavních cílů bylo schváleno Evropskou radou dne 17. června 2010. Členské státy byly zároveň vyzvány, aby si na základě hlavních cílů Strategie stanovily analogické cíle národní a aby na své úrovni implementovaly politiky a nástroje nutné k naplnění těchto cílů.⁵

Sekundární literaturu k tématu tvoří především ekonomická a také politologická literatura. Převážná část sekundárních zdrojů je dostupná v českém jazyce. K tématu Lisabonská strategie existuje řada analýz jak od odborníků a ekonomických expertů, tak politologické studie. Nejvýznamnější expertkou, která se zabývala integrací ČR do evropské a světové ekonomiky a z jejíchž publikací je v této práci čerpáno nejvíce je paní docentka Eva Klvačová. Bohužel, sekundární literatura, která byla pro tuto práci použita nedisponuje aktuálním politickým děním a hospodářským vývojem, který by reflektoval některé závěry autorů.

---

4 *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-12-30]. Národní program reforem 2005 - 2010. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_narodni_program_reforem_cr.html>.

5 *Vláda ČR* [online]. 2010 [cit. 2010-12-31]. Strategie Evropa 2020. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695/>>.

4 Lisabonská strategie a podpora konkurenceschopnosti

V březnu roku 2000 se uskutečnil v portugalském Lisabonu mimořádný summit EU nazvaný Směrem k Evropě, založené na inovacích a znalostech. Důvodem svolání summitu bylo vědomí toho, že dosavadní možnosti technologického a průmyslového rozvoje, založené hlavně na zvyšování průmyslové výroby, čerpání přírodních zdrojů a zpracování surovin, jsou již vyčerpány a jediná možnost dalšího rozvoje spočívá v podpoře informačních a telekomunikačních technologií.⁶

V rámci tohoto summitu si EU vytkla cíl „*stát se do roku 2010 nejkonkurenceschopnějším regionem světa*“ a vtělila ho do Lisabonské strategie. Lisabonská strategie představuje scénář pro komplexní hospodářskou, sociální a ekologickou obnovu Evropské unie. Nezahrnuje jen čistě ekonomický záměr, ale má také sociální a ekologickou dimenzi.

Hlavním prvkem Lisabonské strategie na jaře roku 2000 bylo celkem osm směrů. Tyto směry zahrnují:

- Informační společnost pro všechny.
- Vytvoření evropského výzkumného prostoru.
- Odstranění překážek pro podnikání, zejména pro malé a střední podniky.
- Ekonomická reforma spojená s dokončováním vnitřního trhu.
- Vytvoření integrovaných finančních trhů.
- Lepší koordinace makroekonomických politik.
- Aktivní politika zaměstnanosti.
- Modernizace evropského sociálního modelu.

Summit v Göteborgu v červnu 2001 k nim dodal ještě jeden směr činnosti:

- Udržitelný rozvoj a kvalita života.

Tímto se uzavřela příprava strategického plánu na následující desetiletí.

4.1 Předpoklady vzniku

Evropská unie se mohla na konci 90. let pochlubit řadou pozitivních výsledků. Měla za sebou poměrně dlouhé období růstu s nízkou inflací, vyrovnanými veřejnými rozpočty

⁶ TOTH, Daniel. *Lisabonská strategie : Hospodářská a sociální politika Evropské unie*. Praha : Kernberg Publishing, 2009.

a vyrovnanou platební bilancí, s „dokončeným” vnitřním trhem. Zvládla úspěšně přechod ke společné měně. Bylo odstraněno politické rozdělení Evropy a o členství v EU se hlásila řada nových uchazečů ze střední a východní Evropy. Na druhé straně byla také „pasíva”: Evropa nebyla schopna odstranit obrovskou nezaměstnanost (15 mil. osob bez práce), vnitřní trh měl mnoho slabin v obchodě se službami mezi členskými státy, kritická byla situace ve výzkumu s nízkým objemem výdajů na výzkum a slabou inovační činností. To všechno oslabovalo ekonomickou výkonnost a konkurenceschopnost Unie vůči hlavním obchodním rivalům, USA a Japonsku. Hrozilo nebezpečí, pokud EU včas a razantně nebude reagovat na tyto trendy, že se její konkurenční schopnost ve světě dále zhorší a že bude oslabena také její globální pozice.

Hlavní příčiny chabého ekonomického výkonu byly přitom dosti přesně identifikovány:

- V Evropě je málo lidí vtaženo do pracovního procesu: míra zaměstnanosti v USA je vyšší než v EU (81,7 % proti 63,4 % v roce 1999). Také zaměstnanost žen je v Evropě nižší.
- Evropa má problém s vývojem produktivity práce: od poloviny 90. let jsou americké přírůstky vyšší, což souvisí s pomalým zaváděním nových technologií v Evropě, malým objemem výdajů na výzkum, slabou inovační aktivitou a překážkami v podnikání. Nová znalostní ekonomika se zatím v Evropě nestala tahounem ekonomického růstu.
- Evropa méně pracuje: v roce 2002 se v USA v průměru ročně odpracovalo 1815 hodin, kdežto například v Holandsku jen 1340 hodin.

Evropská rada zasedající na jaře 2000 z toho vyvodila závěr, že je nutná „radikální transformace evropské ekonomiky“. Evropa potřebuje obnovit vysokou ekonomickou dynamiku, vysokou konkurenceschopnost opřenou o znalosti. Schválená Lisabonská strategie (2000) měla mít tři pilíře: ekonomický, sociální a ekologický (po roce 2001).⁷

Byly navrženy tyto směry nápravy:

- Zvýšit přírůstky zaměstnanosti tak, aby k roku 2010 dosáhla míra zaměstnanosti v EU v průměru 70 %.

---

⁷ *Euroskop.cz* [online]. 2005-2010 [cit. 2010-12-18]. Lisabonská strategie a vnitřní . Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie-a-vnitri-trh/>>.

- Vytvořit znalostní ekonomiku a znalostní společnost všeobecným přístupem k internetu (ve veřejné správě, školách a v podnikání), zvýšením výdajů na výzkum a vývoj (cíl: 3 % do roku 2010) a podporou inovací.
- Provádět ekonomické reformy: vytvořit plně funkční vnitřní trh, liberalizovat síťová odvětví (energetiku, telekomunikace, dopravu a pošty), odstranit překážky podnikání, zlepšit soutěžní prostředí a přeměrovat státní podpory.
- Modernizovat evropský sociální model zejména zpružněním trhu práce, reformou penzijního a zdravotního systému.
- Pečovat o kvalitu života a udržitelný rozvoj: týká se nakládání s přírodními zdroji, emise skleníkových plynů, udržitelné dopravy.

Původní záměr Lisabonské strategie můžeme shrnout takto: zvýšit ekonomický růst a dosáhnout vyšší míry zaměstnanosti, a to prostřednictvím znalostí a jejich aplikace (vědy, vzdělání, inovací a ekonomických reforem), aniž by byly ohroženy sociální soudržnost a dosažená úroveň ekologických standardů.⁸

Tabulka č. 1: Ekonomické postavení EU ve světě

Ukazatel	1990		2000		2005	
	Hodnota v mil. USD	Podíl na sv. hodnotě v %	Hodnota v mil. USD	Podíl na sv. hodnotě v %	Hodnota v mil. USD	Podíl na sv. hodnotě v %
Vývoz zboží	1 526 094,3	45,1	2 409 218,5	37,7	4 012 270,7	38,8
Dovoz zboží	1 582 427,6	45,0	2 452 535,6	37,2	4 039 987,8	37,6
Vývoz služeb	411 959,7	49,6	656 986,6	43,0	1 255 886,7	45,9
Dovoz služeb	384 167,2	44,6	639 275,2	42,1	1 142 598,2	43,7
Příliv investic	90 509,0	44,9	696 084,6	49,4	421 898,7	46,0
Odliv investic	121 258,0	52,7	813 137,4	65,3	554 801,9	71,2
HDP	7 249 181	32,8	8 462 624	26,6	13 691 234	30,5

Zdroj: UNCTAD Handbook of Statistics

⁸ Euroskop.cz [online]. 2005-2010 [cit. 2010-12-18]. Lisabonská strategie a vnitřní . Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie-a-vnitri-trh/>>.

4.2 Řízení Lisabonské strategie

K realizaci Lisabonské strategie nebyly vytvořeny v zásadě nové nástroje ani nové instituce. Smyslem bylo spíše zvýšení efektivity stávajících prostředků jakožto nástroje uskutečňování cílů. Pro dosahování cílů v jednotlivých pilířích Komise používá tzv. metodu otevřené komunikace, která čerpá z filozofického komunitarizmu. Tato metoda byla již dříve použita při provádění koordinované politiky zaměstnanosti. Stává se jedním z hlavních nástrojů Lisabonské strategie. Metoda spočívá v sumarizaci a hodnocení dosavadních zkušeností dohodnutých ukazatelů. Tyto zkušenosti jsou pak bází, na které členské státy zpracovávají své vlastní politiky. Jedná se v podstatě o velmi volnou spolupráci, která má několik součástí:

- Nejprve stanoví obecné principy, včetně časových harmonogramů pro dosahování cílů v krátkém, středním a dlouhodobém období.
- Dále se určují kvantitativní a kvalitativní ukazatele, podle kterých se srovnává a hodnotí pokrok. Tyto indikátory jsou vztaženy k hodnotám, kterých bylo ve světě dosaženo a následně jsou přizpůsobeny potřebám členských států a různých sektorů, a slouží jako nástroje k porovnávání nejlepších zkušeností.
- Zpracování obecných principů se následně promítne do národních a regionálních politik a slouží k vytyčování specifických cílů a přijímání konkrétních rozhodnutí.
- Pravidelně se provádí monitorování, vyhodnocování a kontrola.⁹

Všechny tyto procesy jsou uplatňovány tak, aby byla respektována zásada subsidiarity. Znamená to, že do procesu řízení, monitorování a hodnocení jsou zapojeny jak orgány Unie, tak orgány členských států, orgány na regionální a místní úrovni, sociální partneři i subjekty občanské společnosti, mezi nimiž mohou vznikat různé formy partnerství. Komise dostala za úkol vypracovat metodu, jak hodnotit nejlepší výsledky dosažené při realizaci lisabonské strategie. Evropská rada přitom zejména spoléhá na podnikatelskou sféru a její představitele a chce využít jejich nejlepší zkušenosti, pokud jde o celoživotní učení, organizaci práce, rovné příležitosti, začleňování do společnosti, udržitelný rozvoj aj.

Předpokladem pro dosažení strategického cíle byla mobilizace nezbytných prostředků. Evropská rada dala však najevo, že Unie bude působit především jako katalyzátor, který

⁹ TOTH, Daniel. *Lisabonská strategie : Hospodářská a sociální politika Evropské unie*. Praha : Kernberg Publishing, 2009.

vytváří potřebný rámec pro mobilizaci všech dostupných prostředků a bude také k dosažení strategického cíle přispívat v rámci stávajících politik Společenství. Dosažení cíle však bylo především záležitostí soukromého sektoru a partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem. Zvláštní úloha připadla Evropské investiční bance, která projevila ochotu kapitálově přispět v oblasti růstu lidského kapitálu, pomoci malým a středním podnikům a podnikání vůbec, ve výzkumu a technologickém rozvoji, při vytváření sítí informačních technologií, v sektoru telekomunikací a v podpoře inovací.¹⁰

4.3 Index globální konkurenceschopnosti

Prakticky od svého vzniku se stala Lisabonská strategie předmětem kritiky. Její odpůrci poukazovali na nereálnost vytyčených cílů, na jejich vzájemnou neslučitelnost, nesmyslnost cíle, založeného v prvé řadě na snaze předstihnout Spojené státy. Strategie, formulovaná jako snaha stát se nejkonkurenceschopnějším hospodářským prostorem světa, byla – nikoli neprávem – srovnávána se strategií, vyhlášenou v 60. letech 20. století Sovětským svazem: dohnat a předehnat nejvyspělejší kapitalistické státy světa. Tedy strategií, která nikdy nedošla svého naplnění.¹¹

O tom v kolika disciplínách jsou národní státy nuceny soutěžit, vypovídá možná nejlépe multikriteriální hodnocení konkurenceschopnosti prováděné každoročně Světovým ekonomickým fórem a publikované ve Zprávě o globální konkurenceschopnosti.

Hodnocení je založeno částečně na tvrdých, statistických, ale převážně na měkkých datech (odpovědi respondentů).

Index globální konkurenceschopnosti se zjišťuje na základě 90 indikátorů, z toho 23 statistických. Hodnoty 67 indikátorů jsou zjišťovány jako míra souhlasu nebo nesouhlasu jednotlivých hodnotitelů s předem formulovanými výroky. Respondenti mají k vyjádření svého hodnocení k dispozici stupnici od 1 do 7.

---

¹⁰ *BusinessInfo.cz* [online]. 11.9.2003 [cit. 2010-10-28]. Lisabonská strategie. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599/#rizeni_lisabonskeho_procesu>.

¹¹ KLVAČOVÁ, Eva; MALÝ, Jiří; MRÁČEK, Karel. *Lisabonská strategie: Posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost*. Praha : Professional Publishing, 2006.

Například: Vlastnická práva včetně práv k finančním aktivům jsou definována a chráněna zákonem špatně (1), nebo jasně definována a dobře chráněna (7). Hodnotitelé se pohybují v mantinelech od 1 do 7 (hodnotí vždy celočíselně). Výsledkem jejich hodnocení bylo hodnocení kvality ochrany vlastnických práv ve výši 6,5 pro Německo (nejlepší hodnocení) a 1,7 pro Guyanu (nejhorší hodnocení). Výsledkem pro Českou republiku bylo skóre 4,3 (stejně jako Polsko, Brazílie a Vietnam). Skóre dosažená jednotlivými zeměmi jsou uspořádána do pořadí od nejlepšího k nejhoršímu (1. místo pro Německo, 117. místo pro Guyanu).¹²

Konstrukce indexu globální konkurenceschopnosti zemí:

Při výpočtu indexu globální konkurenceschopnosti jsou tvrdá data převáděna na měkká pomocí vzorce:

$$6 \times \frac{\text{Hodnota dosahovaná danou zemí} - \text{minimální hodnota ve vzorku zemí}}{\text{Maximální hodnota ve vzorku zemí} - \text{minimální hodnota ve vzorku zemí}} + 1$$

Pokud vyšší hodnota znamená špatný výsledek (například deficit veřejných financí), odečítá se získaná hodnota pro danou zemi od 8.

Pro hodnocení konkurenceschopnosti a srovnání zemí jsou důležité zejména čtyři základní oblasti:

- makroekonomická výkonnost a stabilita
- institucionální kvalita
- inovační výkonnost
- kvalita lidských zdrojů

Okolnosti, které brání jejich zlepšování, pak představují překážky (bariéry) konkurenceschopnosti. Pro každou z uvedených oblastí existuje řada podrobných ukazatelů prostřednictvím kterých lze země srovnávat.

Makroekonomická výkonnost a stabilita - Mezi ukazatele, které měří makroekonomickou výkonnost a stabilitu, patří např.: velikost HDP, růst HDP, HDP na obyvatele, míra

---

12 KLVAČOVÁ, Eva, MALÝ, Jiří, MRÁČEK, Karel. *Různé cesty ke konkurenceschopnosti: EU versus USA*. Praha : Professional publishing, 2008.

zaměstnanosti, míra nezaměstnanosti, růst reálných mezd, vnitřní zadluženost, stav veřejných rozpočtů, tempo růstu vývozu, velikost zahraničních investic, vývoj kurzu, apod. Tyto ukazatele jednak určují konkurenceschopnost země, jednak jsou jejím výsledkem.

Z dlouhodobého hlediska charakterizuje země vzestup HDP, z krátkodobého hlediska ale ekonomický vývoj podléhá z různých důvodů pravidelným výkyvům, tzv. hospodářským cyklům, které s sebou přináší v období konjunktury zvýšení růstu HDP doprovázeného zvýšením počtu pracovních míst a v období recese pokles růstu a s tím spjaté zvýšení nezaměstnanosti. Jedná se o přirozený proces, který je součástí vývoje tržní ekonomiky. Ve svém výsledku nemusí mít recese nebo krize jen negativní dopady. Z dlouhodobého hlediska mohou přispět k posílení výkonných firem, tlaku na uplatňování vynálezů a inovací a zvyšování produktivity práce, která je důležitým faktorem konkurenceschopnosti.¹³

Institucionální kvalita - Úspěch země se odvíjí od úspěchů firem, které na domácím trhu působí, ale vytváření předpokladů pro jejich vznik a růst je výrazně ovlivněn působením vlád. Institucionální kvalita, resp. kvalita veřejné správy je proto vnímána jako jeden ze zásadních faktorů konkurenceschopnosti. Odvíjí se od politické stability, dodržování základních lidských práv, občanských svobod, demokratického rozhodování a odpovědné hospodářské politiky. Ve vyspělých zemích je kladen důraz na signály, které vlády vysílají podnikové sféře, a jimiž ovlivňuje efektivitu podniků a trhů – sledovány jsou například podmínky pro podnikání a míra regulace ekonomiky. Podmínky pro podnikání jsou hodnoceny podle administrativní náročnosti, finančních a časových nákladů na zahájení podnikání apod. Tyto ukazatele sleduje např. Světová banka v každoročně vydávané publikaci „Doing Business.“¹⁴

Za účelem měření institucionální kvality byla vytvořena i řada dalších ukazatelů, které nejsou založené na měřitelných údajích (tzv. tvrdých datech), ale na subjektivních odpovědích vybraných respondentů, zejména v dotaznících (tzv. měkká data). Příkladem

---

13 *Centrum evropských studií* [online]. 2007 [cit. 2010-10-30]. Jsme v EU, buďme v obraze. Dostupné z WWW: <http://ces.vse.cz/portal/?page=view_chapter&kap=108>.

14 *Centrum evropských studií* [online]. 2007 [cit. 2010-10-30]. Jsme v EU, buďme v obraze. Dostupné z WWW: <http://ces.vse.cz/portal/?page=view_chapter&kap=108>.

je Index ekonomické svobody (publikovaný organizacemi Fraser Institute a Heritage Foundation) nebo Index vnímání korupce (publikované organizací Transparency International). Zejména korupce, kterou lze definovat jako zneužití veřejné moci pro soukromý prospěch, je v současnosti ostře sledována pro své negativní dopady. Korupce prohlubuje morální úpadek společnosti, ale též omezuje schopnost vlády vykonávat své funkce. Důsledkem je snížení efektivity využití zdrojů, a tedy i ekonomické výkonnosti. Korupční prostředí, které kvete v regulované ekonomice, navíc odrazuje zahraniční investory.¹⁵

Inovační výkonnost - Inovační výkonnost, která se odvíjí od technologického pokroku, jeho aplikace ve výrobě, používání zdokonalených metod organizace práce a řízení, má klíčový význam pro dlouhodobou výkonnost ekonomiky.

Stěžejní vynálezy minulých období (tzv. technologické revoluce) představovaly vždy začátek velmi dynamických období, které byly spjaty s rozvojem nových oborů. Podstatné byly zejména ty vynálezy, které podněcovaly inovační činnost i v dalších odvětvích – např. nové dopravní prostředky umožnily rychlejší spojení mezi zeměmi a kontinenty; zavedení počítačů a internetu zjednodušilo komunikaci mezi lidmi a firmami. Z tohoto pohledu je důležitá podpora vědy a výzkumu ze strany firem i státu. Mezi ukazatele inovační výkonnosti lze tedy zařadit výši výdajů na výzkum a vývoj (ve vztahu k HDP), podíl pracovníků ve výzkumu a vývoji (na celkové zaměstnanosti), počet patentových přihlášek, vývoz technologicky vysoce náročných produktů, tzv. high-tech (a jejich podíl na celkovém vývozu), přístup k internetu, využití informačních a telekomunikačních technologií ve státní správě (e-government), rozvoj on-line služeb, využití internetového obchodování (e-commerce).¹⁶

Kvalita lidských zdrojů - Kvalita lidských zdrojů představuje další podstatný faktor rozvoje společnosti. Ekonomiky závislé na inovacích a dovednostech nutně potřebují dostatek kvalifikovaných pracovníků, kteří jsou flexibilní a dokáží se přizpůsobovat

---

15 *Centrum evropských studií* [online]. 2007 [cit. 2010-10-30]. Jsme v EU, buďme v obraze. Dostupné z WWW: <http://ces.vse.cz/portal/?page=view_chapter&kap=108>.

16 *Centrum evropských studií* [online]. 2007 [cit. 2010-10-30]. Jsme v EU, buďme v obraze. Dostupné z WWW: <http://ces.vse.cz/portal/?page=view_chapter&kap=108>.

měnícím se potřebám firem. V této situaci je kladen důraz na kvalitní vzdělávací systém, který zahrnuje základní, střední i vysoké školství, ale též tzv. celoživotní vzdělávání. K hlavním ukazatelům, které se používají pro hodnocení kvality lidských zdrojů, se dále řadí: účast dospělé populace na vzdělávání, vzdělávání zaměstnanců, výdaje na vzdělávání, počty absolventů technických a přírodovědných oborů, zaměstnanost v high-tech průmyslu a službách.¹⁷

Z indexu globální konkurenceschopnosti je zřejmé, že neexistuje indikátor, který by nevypovídal o míře přitažlivosti země z pohledu zahraničních investorů, resp. domácích podnikatelů. Přirozeně, existuje rozsáhlý průnik mezi zájmy zahraničních investorů a domácích podnikatelů na jedné straně a zájmy občanů příslušné země v jejich jednotlivých sociálních rolích (zaměstnanců, spotřebitelů, pacientů, studentů, seniorů...) na straně druhé, v žádném případě se však nejedná o dvě totožné množiny prvků.

Ve jménu posilování konkurenceschopnosti se uskutečňují reformy v nových i starých členských státech EU, ve jménu posilování konkurenceschopnosti politici národních států přehodnocují smysluplnost poskytování mnohých veřejných statků a výdajů na ně. Zvažují, kolik vzdělání, kolik zdravotní péče a kolik péče sociální mohou svým občanům poskytnout, aby neohrozili konkurenceschopnost své země, která se sama stala podivným veřejným statkem. Je to sice statek neuchopitelný a obtížně měřitelný, ale obecně shledávaný jako žádoucí.¹⁸

4.4 Zprávy o globální konkurenceschopnosti

K důkazům co se týče nižší míry evropské konkurenceschopnosti v porovnání se Spojenými státy, patří po řadu let Zprávy o globální konkurenceschopnosti publikované každoročně Světovým ekonomickým fórem. Multikriteriální hodnocení konkurenceschopnosti pomocí statistických dat i odpovědí respondentů z řad vysokého managementu a ekonomických analytiků, na nichž jsou Zprávy založeny, se uskutečňuje každoročně od konce osmdesátých let a po dlouhou řadu let stály v čele žebříčku konkurenceschopnosti USA. Teprve za nimi následovaly jednotlivé evropské státy.

---

17 *Centrum evropských studií* [online]. 2007 [cit. 2010-10-30]. Jsme v EU, buďme v obraze. Dostupné z WWW:

<http://ces.vse.cz/portal/?page=view_chapter&kap=108>.

18 KLVAČOVÁ, Eva, MALÝ, Jiří, MRÁČEK, Karel. *Různé cesty ke konkurenceschopnosti: EU versus USA*. Praha : Professional publishing, 2008.

Zatímco počty indikátorů se ve Zprávě každoročně zvyšovaly stejně jako počet hodnocených zemí, postavení USA v čele pořadí konkurenceschopnosti se zdálo být neotřesitelné.

Při práci se Zprávou o globální konkurenceschopnosti je poněkud nepříjemné, že se každoročně do určité míry mění metodika. To sice na jedné straně umožňuje lépe postihnout nové stránky a faktory, které mají klíčový význam pro vývoj produktivity a konkurenceschopnosti, na druhé straně se tím ztěžuje možnost tvorby přesných časových řad.

Jedno ze zásadních zkreslení, jehož se Zpráva o globální konkurenceschopnosti dopouští, je dáno skutečností, že podstatná část indikátorů odráží především velikost země. Tato skutečnost do značné míry predeterminuje výsledné postavení USA v žebříčku konkurenceschopnosti.¹⁹ Ve zprávě je každá země Evropské unie hodnocena zvlášť.

Klíčovým ukazatelem konkurenceschopnosti země je ve Zprávě hrubý domácí produkt, který vypovídá ve zkratce o ekonomické síle země, o velikosti i absorpční schopnosti jejího trhu, rychle informuje potenciální investory i hodnotitele z řad statistiků či ekonomických analytiků.

Poprvé ve Zprávě o globální konkurenceschopnosti 2006 – 2007 Spojené státy nezaujímají první místo, nýbrž až šesté mezi hodnocenými zeměmi. Na prvních čtyřech místech se ocitly evropské země v pořadí Švýcarsko, Finsko, Švédsko a Dánsko, následované Singapurem.²⁰

Žebříčky konkurenceschopnosti zemí jsou jedním z hitů současného světa hospodářské politiky. Jejich prostřednictvím jsou vyhodnocovány vybrané ekonomiky světa na základě širokého spektra kritérií, aby pak bylo každé ekonomice v každém kritériu přiděleno pořadí odpovídající jejímu hodnocení.

Na základě hodnocení zemí v jednotlivých kritériích je pak sestavováno celkové pořadí konkurenceschopnosti zemí. Takto vytvořené žebříčky konkurenceschopnosti jsou potom prezentovány jako objektivní hodnocení daných ekonomik. Vlády zemí, které jsou v žebříčcích konkurenceschopnosti zařazeny, sledují umístění svých ekonomik v těchto

---

19 KLVÁČOVÁ, Eva; MALÝ, Jiří; MRÁČEK, Karel. *Lisabonská strategie: Posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost*. Praha : Professional Publishing, 2006.

20 The Global Competitiveness Report 2006 - 2007

žebříčcích a změny tohoto umístění v čase. Tyto informace pak pro dotyčné vlády mnohdy slouží jako vodítko jejich hospodářské politiky a přitom nezáleží na tom, jestli je národní vlády používají jako vodítko na základě vlastního uvážení, anebo na základě tlaku mezinárodních či nadnárodních ekonomických organizací a institucí, které na změny umístění zemí v žebříčcích konkurenceschopnosti rovněž upozorňují a vyvozují z nich pro dotyčné země závěry a doporučení v oblasti hospodářské politiky.²¹

4.5 Revize Lisabonské strategie

Nadměrné množství nejasně formulovaných cílů a nevhodně nastavený systém řízení Lisabonského procesu se ve svém důsledku promítl v nedostatečné implementaci cílů a opatření jak na evropské, tak zejména na národní úrovni. Lisabonská agenda nebyla ze strany jednotlivých členských států vnímána jako dostatečně konzistentní a byla spíše na okraji zájmu politických elit i široké veřejnosti. Je zřejmé, že v takové podobě Lisabonská strategie nemohla představovat skutečný nástroj koordinace hospodářské politiky členských zemí EU.²²

Začátkem listopadu 2004 byla uveřejněna dlouho očekávaná zpráva skupiny předních odborníků. Tu Evropská komise požádala, aby pro zasedání Evropské rady na jaře 2005 připravila rozbor dosaženého stavu Lisabonské strategie s návrhy na další postup. Tento úkol skupina vedená bývalým nizozemským předsedou vlády Wim Kokem splnila. Evropská veřejnost má tak k dispozici materiál, který vůbec poprvé občanům srozumitelně vysvětluje, o čem Lisabonská strategie vůbec pojednává. Dále nabízí rozbor, proč jsou její výsledky zatím velmi neuspokojivé, a nakonec přináší výčet priorit pro další postup s návrhy, co v dosavadních přístupech změnit. Zpráva dává podnět k mnoha úvahám.

Wim Kokova zpráva neoplývá superlativy při hodnocení stavu Lisabonské strategie. Hovoří o „zklamání“ z vývoje evropské ekonomiky v prvních zhruba pěti letech a varuje, že pokračování takového postupu by znamenalo, že se Lisabonská strategie stane

---

21 KLVAČOVÁ, Eva, MALÝ, Jiří, MRÁČEK, Karel. *Různé cesty ke konkurenceschopnosti: EU versus USA*. Praha : Professional publishing, 2008.

22 SOCIATES [online]. 2005 [cit. 2010-10-28]. časopis pro politické a společenské vědy. Dostupné z WWW: <<http://www.societas.cz/societas4/lisabon.htm>>.

„synonymem pro promarněné cíle a nesplněné sliby“. Ke cti evropských institucí je třeba po pravdě dodat, že to už delší dobu ani nezakrývají. Již v březnu 2003 uváděla Komise ve své zprávě, že „rychlost a hloubka pokroku je všeobecně nedostatečná k tomu, aby bylo možno dosáhnout cílů stanovených v Lisabonu pro rok 2010“. Romano Prodi v lednu 2004 prohlásil, že „dosažený pokrok je zatím ‚hubený‘ a nedává záruku, že vytyčené strategické cíle budou splněny“. Uváděl, že sice byla vytvořena nová pracovní místa, avšak je jich méně, než je žádoucí; investice do výzkumu, vzdělání a inovací jsou neuspokojivé, konkurenceschopnost Unie se nezlepšuje a prováděné reformy jsou „nesourodé a izolované“. Měl tím mimo jiné na mysli, že pokrok jedné země je znehodnocován pomalým postupem jiných zemí. Prodi si navíc stěžoval, že mnohé členské země nejednají zodpovědně, protože doposud nezavedly 40% směrnic, které se vztahují k lisabonským cílům.²³

V tomto duchu vypovídá o stavu Lisabonské strategie také Wim Kokova zpráva. Hodnotí sice pozitivně vyšší míru zaměstnanosti, avšak upozorňuje na vážné riziko, že cíl pro rok 2010 (míra zaměstnanosti na úrovni 70%) se nepodaří splnit. Potvrzuje znovu, že většina členských zemí nevykazuje viditelný pokrok při zvyšování výdajů na výzkum a vývoj, pokrok není patrný ani v inovační aktivitě. Zpráva Komise o inovační aktivitě – vydaná už po uveřejnění Wim Kokovy zprávy koncem listopadu 2004 – musela dokonce konstatovat, že se rozdíl mezi EU na jedné straně a USA a Japonskem na straně druhé v posledním roce dále prohloubil. Cílové standardy v ochraně životního prostředí zůstávají vzdáleny. Vyhlídky Lisabonské strategie se ještě zkomplikovaly rozšířením Unie o nové členy s mnohem větší nezaměstnaností, s nižší produktivitou práce a s menšími výdaji na výzkum. „Příliš mnoho cílů je vážně ohroženo. Evropa ztrácí jak vůči USA, tak vůči Asii,“ uvádí zpráva.

Jakýkoli obrat v postupu Lisabonské strategie vyžaduje odpověď na otázku, proč jsou její výsledky zatím „hubené“. Wim Kokova zpráva tomu věnuje dosti pozornosti a dá se říci, že odhalila většinu příčin tohoto stavu dosti přesně.

1. Optimistická očekávání o míře růstu. Konstrukce Lisabonské strategie byla silně ovlivněna tím, že se v druhé polovině devadesátých let zemím Unie dařilo dosahovat

---

23 *EurActiv.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

relativně vysokých přírůstků HDP, které se blížily 3% ročně. V lisabonském dokumentu se navíc můžeme dočíst, že EU prožívá v ekonomickém vývoji období, jaké nezaznamenala celé generace. Zřejmě s ohledem na toto hodnocení byla Lisabonská strategie budována na předpokladu, že se díky příznivému makroekonomickému prostředí tato dynamika udrží a že průměrná míra růstu bude i v následujícím období dosahovat 3% ročně. Po optimistickém začátku v roce 2000 se však ekonomické klima jak v Evropě, tak globálním světě značně zhoršilo. Dvouletá recese postihla všechny vyspělé země. Teroristické útoky na cíle v USA otráslly očekáváním v celé světové ekonomice. Skutečný růst v zemích EU obnášel v průměru 1,2% ročně. Nejistá situace měla za následek oslabenou investiční činnost zejména v sektorech vysokých technologií a zpomalila jejich šíření, ztížila výdajové programy financované ze státního rozpočtu, výdaje na výzkum, vývoj a inovace, brzdila ochotu členských zemí provádět ekonomické reformy, zejména na pracovním trhu. Ani růst zaměstnanosti, zejména pak malé přírůstky produktivity práce, nemohly přispět ke zvýšení ekonomické výkonnosti zemí Unie. „Kvůli strukturálním potížím a malé poptávce se výkonnost národních ekonomik oslabila a bylo obtížné realizovat Lisabonskou strategii. V prostředí poznamenaném nízkým růstem bylo pro mnohé vlády složitější plnit své závazky,“ říká k tomu Wim Kokova zpráva.²⁴

2. Euforie z nových technologií (ICT). Tvůrci Lisabonské strategie nezakrývají, že se inspirovali americkými výsledky a podněty, které americké ekonomice v devadesátých letech dodaly nové technologie (ICT), a to nejen jejich výroba, ale zejména jejich rozsáhlé šíření a používání. Komise opakovaně ve svých rozborech zdůrazňuje, že hlavním stimulem relativně vysokých přírůstků produktivity v USA byla v té době postupná a poměrně rozsáhlá aplikace nových technologií v nejrůznějších, nejen výrobních oborech. Ostatně „vytvoření informační společnosti pro všechny“ a zpřístupnění Internetu figuruje v Lisabonském programu na prvním místě a program e-Europe byl jedním z prvních programů nové strategie, které běží již od roku 2000. Přesto znovu zjišťujeme, že účinek nových technologií je v Evropě mnohem nižší než v USA. Znovu to také potvrzuje Wim Kokova zpráva, která ve výčtu naléhavých aktivit v dalším období považuje za nutné zdůraznit, že EU potřebuje „obsáhlou a celistvou strategii, která by

---

²⁴ *EurActiv.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

podnítila růst IT sektoru a jeho proniknutí do všech hospodářských odvětví“. Nižší efekt nových technologií v Evropě je však dán tím, že závisí na mnoha faktorech a na prostředí, které musí Lisabonská strategie teprve vytvořit: příznivé podnikatelské prostředí, odstranění bariér při zakládání a vedení podniků, přístup k financím, zejména také prostřednictvím rizikového kapitálu, další reformy na trhu práce, služeb a kapitálu, včetně plné integrace finančních trhů a tak dále.²⁵

3. Neúměrné rozšíření lisabonské agendy. V Lisabonu byl program oživení evropské ekonomiky formulován v obecné podobě: sestával ze tří pilířů (ekonomického, sociálního a ekologického), které byly rozvedeny do devíti směrů (devátý byl dodán až v roce 2001). Skutečné nastartování programu vyžadovalo, aby byla zformulována, schválena a uvedena do života celá řada tzv. akčních plánů. Bylo nutno také sestavit takzvané strukturální ukazatele sloužící k monitorování a vyhodnocování pokroku jednotlivých členských zemí. Celý program tak rostl do šířky, každé další zasedání Evropské rady dodalo podněty k zahájení nových programů. Problém byl v tom, že každý nový program a akční plán byl doprovázen konstatováním, že představuje „vysokou prioritu“. Tak se stalo, že v roce 2004 existovalo na 120 akčních programů, a tudíž i priorit. Wim Kok k tomu říká, že se Lisabonská strategie příliš rozrostla a je přetížena neúnosným množstvím „priorit“ s nestejným přínosem k vlastnímu cíli strategie, kterým je dosažení vysoké ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti. Proto se oprávněně vyvozuje, že Lisabonu se nedaří, protože „pohádává o všem, a tudíž o ničem“. Což nastoluje také otázku o odpovědnosti za pokrok strategie: „Odpovědný je každý, a tudíž nikdo,“ konstatuje zpráva.²⁶

4. Způsob řízení nové strategie. Také ten se podepsal na jejích skromných výsledcích. Při zahajování nové strategie se jako přednost uvádělo, že se kvůli ní nevytváří žádný nový orgán, pouze existující instituce (především Komise, Rada a Evropská rada) dostaly pověření, aby se do nové strategie zapojily. Za hlavní nástroj k jejímu řízení, monitorování

---

25 *EurActiv.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

26 *EurActiv.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

a hodnocení byla označena tzv. nová metoda koordinace. Není zcela nová, protože byla použita již dříve při řízení a hodnocení Evropské strategie zaměstnanosti (1997).²⁷

Nepoužívá k tomu tradičních závazných právních norem (i když i ty se v Lisabonské strategii používají), tedy směrnic a nařízení. Místo toho shrnuje, porovnává a šíří nejlepší evropské i světové zkušenosti (americké a japonské) v určitém oboru (například v inovační činnosti nebo v podpoře výzkumu). Pomocí zpráv nazývaných benchmarking se daří monitorovat, vyhodnocovat, kontrolovat a řídit celý postup strategie. Tento přístup k řízení není přijímán jako forma příkazu, ale je pojímán jako proces vzájemného učení. Ani Evropská rada, ani žádný jiný orgán Unie nepřikazuje (a v souladu se zásadou subsidiarity ani nemůže přikazovat), jak mají jednotlivé členské země postupovat. Metoda otevřené koordinace působí na adaptační kroky členských zemí spíše cestou „morálního nátlaku“.²⁸

Na úrovni Evropské rady se sice přijímají obecnější cíle (například v míře pracovní participace, v úrovni výdajů na výzkum atd.), zpravidla v kvantitativní podobě, avšak členským zemím se ponechává volnost, jakými nástroji a v jakém termínu tento „závazek“ splní. Je jasné, že tato metoda řízení může mít výsledky pouze tehdy, když členské země přijmou strategii plně za svou a disciplinovaně společně přijaté cíle plní. Tato metoda zatím podle Wim Kokovy zprávy očekávané výsledky nepodává. Nenavrhuje se však, aby byla něčím jiným nahrazena. Připomíná se, že o osudu a vyhlídkách strategie se rozhoduje ani ne tak v Bruselu, ale v členských zemích. Velká část viny za „promarněné cíle“ padá na členské země a na nedostatek jejich politické vůle a odpovědnosti vzít strategii skutečně za svou a podle toho jednat. Má-li Lisabonská strategie přinést co největší efekt, musí být v celé Evropě „prováděna společně“.

Členské země musí převzít svůj díl odpovědnosti a vnímat strategii jako své poslání, které „je nutno naplnit“. Jinými slovy ke splnění lisabonských cílů se nelze přiblížit, pokud se členské země budou dělit na „hvězdy“ a na opozdilce. Tak jako ochrana životního prostředí nemůže být na evropském kontinentu záležitostí jedné země, tak i oživení

---

27 EurActiv.cz [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

28 EurActiv.cz [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

evropské ekonomiky je společným úkolem všech členských zemí, starých i nových. Wim Kok k nápravě situace navrhuje, aby všechny členské země přijaly národní akční plán k realizaci Lisabonu, aby byl v každé vládě jeden člen pověřen dohledem nad každodenním „prováděním“ strategie, aby národní parlamenty byly více vtaženy do tohoto procesu, aby byli zapojeni také sociální partneři a aby bylo vytvořeno „národní partnerství pro růst a zaměstnanost“. Navrhuje také, aby Komise každým rokem předkládala jak nejvyšším představitelům Unie, tak evropské veřejnosti tabulku ukazující pokrok jednotlivých zemí s oceněním dobrých výsledků konkrétních států a s poukázáním na ty, které se opožďují.²⁹

5. Konflikt cílů. Z teorie i praxe hospodářské politiky je dobře známo, že při vytyčování priorit se musí dbát, aby nebyly navzájem v konfliktu. Ekonomický růst a jeho podněcování nemusí být automatickou zárukou růstu zaměstnanosti, zvýšení počtu zaměstnaných nemusí být zárukou vyšší produktivity práce, směřování k udržitelnému růstu může za určitých okolností tlumit podněty k růstu ekonomickému a může oslabovat konkurenceschopnost. V Lisabonské strategii riziko takových konfliktů hrozí hlavně mezi ekonomickými prioritami na jedné straně a prioritami sociálními a ekologickými na straně druhé. Pokud mezi nimi není nalezena potřebná rovnováha, opomíjí se to, oč jde v Lisabonské strategii v první řadě, a to je ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost.³⁰

Zdá se, že přemíra priorit nejrůznějšího druhu a rozpory mezi nimi se podepsaly také na výsledcích nové strategie. Autoři Wim Kokovy zprávy si byli tohoto dilematu dobře vědomi. Na mnoha místech zdůrazňují, jak je důležité nalézt odpovídající rovnováhu mezi třemi pilíři Lisabonské strategie. Konkrétně uvádějí, že cílem Lisabonské strategie je zvýšit růst a zaměstnanost v Evropě a „zakotvit sociální soudržnost a ochranu životního prostředí“ v tomto růstovém procesu. Zároveň však okamžitě dodávají, že radikální úsilí Evropy o vybudování znalostní ekonomiky, dokončení vnitřního trhu a vytvoření prostředí, které bude příznivé pro obchod a podnikání, hrají „při dosahování tohoto cíle hlavní roli“.

---

29 *EurActiv.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

30 *EurActiv.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

A dodávají také, že se to neobejde bez „tvrdých opatření“. Na adresu těch, kteří zdůrazňování ekonomických úkolů považují za ohrožení sociálních a ekologických standardů, důtklivě připomínají, že je možné je „udržet a dokonce zlepšit pouze ochotou k zásadní změně“. To je dost důležitý a závažný posun proti přístupu k lisabonskému procesu, který až doposud převládal. Dává se najevo, že sociální soudržnost a vysoké ekologické standardy lze udržovat a rozvíjet pouze v prosperující ekonomice. Nelze vyloučit, že prosazování tohoto přístupu bude narážet na odpor těch, kteří volají po vysokých sociálních a ekologických standardech, aniž by brali v úvahu, že je lze udržovat a vylepšovat jen v rostoucí a neustále inovující ekonomice s vysokou zaměstnaností a rychle rostoucí produktivitou.³¹

Skromné výsledky nové strategie jsou také výsledkem toho, že evropská veřejnost vlastně neví, o čem Lisabonská strategie je a jak se dotýká životních podmínek každého Evropana. Novou strategii evropským občanům ani po pěti letech nikdo kloudně nevysvětlil. Komise produkující spoustu informačních publikací nevydala ani jednu, která by ji srozumitelně představila. Evropská veřejnost tak nevzala novou strategii za svou a netlačí na vlastní vlády, aby jejich rétorika byla nahrazena skutky. Jedna ze zásluh Wim Kokovy zprávy je, že se o představení Lisabonské strategie evropské veřejnosti pokusila.³²

Na počátku února 2005 oslovil prezident Evropské komise José Manuel Barroso svým návrhem na revizi Lisabonské strategie jarní zasedání Evropské rady. Jeho zpráva nesla titulky *Working together for growth and jobs* a podtitulek *A new start for the Lisbon Strategy*.

Nicméně v období, kdy všechny státy a všechny regiony světa soutěží o maximální konkurenceschopnost, již podle Barrosa nic z toho, co přineslo Evropě její jedinečnost, nestačí. Nestačí ani Lisabonská strategie ve své původní podobě z roku 2000, která si vytyčila tři cíle stejného významu: konkurenceschopnost, udržitelný rozvoj, sociální konsensus. Konkurenceschopnost se musí stát cílem prvořadého významu. Je podmínkou dosahování dalších dvou cílů: udržitelnost rozvoje a sociálního konsensu.

---

31 *EurActiv.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

32 *EurActiv.cz* [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Proč se nedaří Lisabonské strategii: na okraj Wim Kokovy zprávy. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy>.

Barrosova výzva k naplňování nové Lisabonské strategie je postavena na třech předpokladech, které je třeba učinit skutečností:

- Evropa se stává atraktivnějším místem pro investice a práci.
- Znalosti a inovace jsou tlukoucím srdcem ekonomického růstu.
- Zavádíme takové politiky, které umožní našim podnikům vytvářet více pracovních míst a směřovat k pracovním místům vyšší kvality.³³

Aby se Evropa mohla stát atraktivnějším místem pro investice a práci, je podle Barrosa v první řadě nezbytné:

- Rozšířit a prohloubit vnitřní trh.
- Zlepšit systém evropské regulace a regulace na úrovni národních států.
- Posílit otevřenost evropských i mimoevropských trhů a jejich orientaci na konkurenceschopnost.
- Rozšířit a zlepšit evropskou infrastrukturu.

Aby se znalosti a inovace mohly stát „tlukoucím srdcem“ evropského ekonomického růstu, je podle Barrosa nutné:

- Zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a vývoje.
- Usnadnit inovace, posílit význam ICT a udržitelného rozvoje.
- Přispět k vytvoření silné evropské průmyslové základny.

Vytvoření více a lepších pracovních míst je podle Barrosa podmíněno tím, že:

- Více lidí bude přilákáno do pracovního procesu a systémy sociální ochrany budou modernizovány.
- Zlepší se adaptabilita pracovníků a podniků a flexibilita pracovních trhů.
- Společnost bude více investovat do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělání a znalostí.

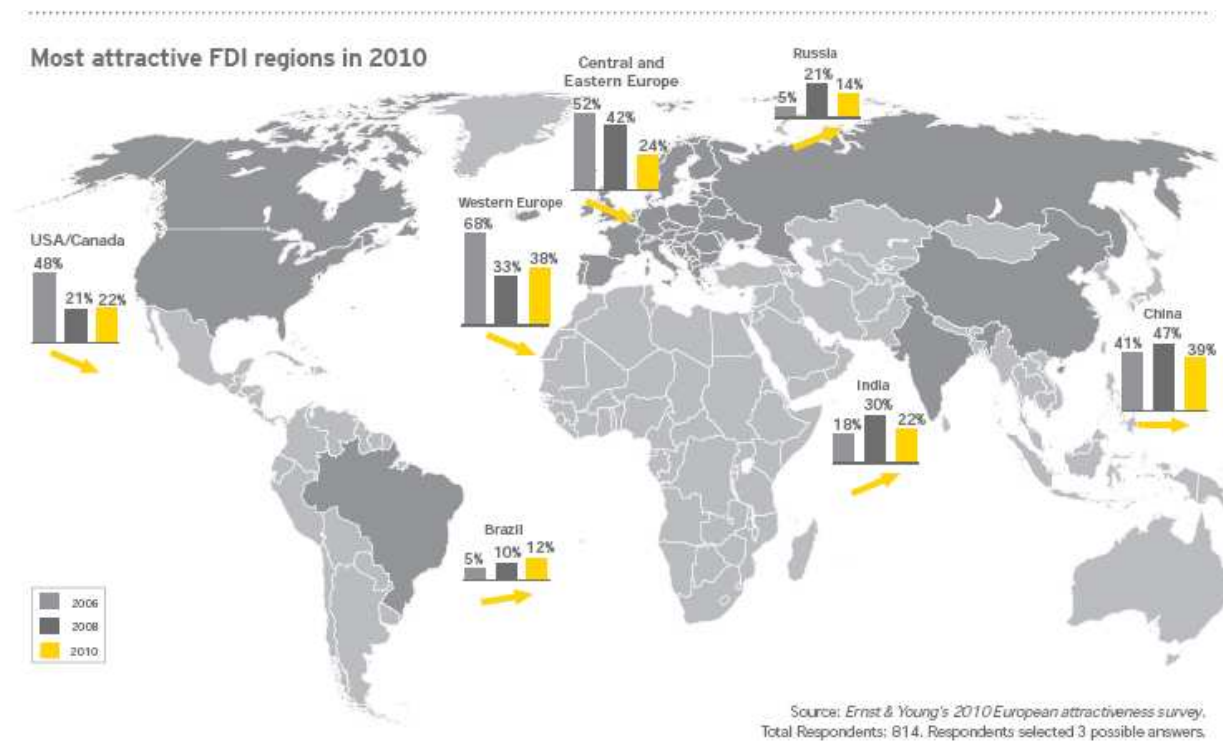
Zásadní změnu požadoval ve svém vystoupení předseda Evropské komise rovněž v řízení Lisabonské strategie: vyjasnění práv a povinností Evropské unie a jejích členských států,

---

33 KLVAČOVÁ, Eva; MALÝ, Jiří; MRÁČEK, Karel. *Lisabonská strategie: Posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost*. Praha : Professional Publishing, 2006.

odstranění čtených byrokratických procedur, vytvoření akčního programu, vznik integrovaného přístupu k otázkám doporučení v oblasti hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti a jmenování osobnosti odpovědné na úrovni vlád jednotlivých členských států za implementaci Lisabonské strategie.³⁴

Graf č. 1: Nejkonkurenceschopnější (nejatraktivnější) regiony světa v roce 2010

Zdroj: Ernst&Young: European attractiveness Survey 2010

V rámci institucionálních změn v řízení Lisabonského procesu byl zaveden tříletý cyklus monitorování a hodnocení dosaženého pokroku. Základ struktury obnovené Lisabonské strategie tvoří akční program na unijní úrovni (Lisabonský program Společenství) a akční programy na národní úrovni (Národní programy reforem a navazující Zprávy o plnění Národních lisabonských programů), v nichž si členské státy stanovují své priority a cíle a následně provádí vyhodnocení jejich plnění. Vhodný rámec pro sestavení Národních programů reforem poskytují Integrované směry pro růst a pracovní místa. Na základě Národních programů reforem a Zpráv o plnění Národních lisabonských programů

34 KLVAČOVÁ, Eva; MALÝ, Jiří; MRÁČEK, Karel. *Lisabonská strategie: Posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost*. Praha : Professional Publishing, 2006.

každoročně provádí Evropská komise vyhodnocení dosaženého pokroku v implementaci strukturálních reforem v jednotlivých členských státech a vydává návrh doporučení členským zemím. Návrh Evropské komise je poté projednáván a případně doplněn Radou ministrů hospodářství a financí a Radou ministrů pro zaměstnanost a následně schválen jarní Evropskou Radou.³⁵

---

³⁵ *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2005 [cit. 2010-10-30]. Národní program reforem. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_narodni_program_reforem_cr_37451.html>.

5 Národní program reforem a hodnocení plnění cílů Lisabonské strategie

Svůj Lisabonský program na posílení konkurenceschopnosti mají v současné době všechny členské státy Evropské unie, Českou republiku nevyjímaje. O plnění plánu posilování konkurenceschopnosti podávají pravidelně hlášení do Bruselu. Zpráva o plnění Národního Lisabonského programu 2005 – 2008 (Národní program reforem České republiky) v roce 2006 má hustě popsaných 50 stránek a popisuje detailně všechna opatření, která byla přijata pro posílení konkurenceschopnosti České republiky podle doporučení Lisabonské strategie. Má svou makroekonomickou a mikroekonomickou část i samostatnou část zabývající se problematikou zaměstnanosti, její záběr sahá od principů fiskálního cílení přes snižování administrativní zátěže podnikatelů až po realizaci principů informační vzdělanosti.³⁶

Na podzim roku 2005 byl vypracován první Národní program reforem ČR 2005 – 2008 v němž jsou obsaženy priority a plánovaná reformní opatření České republiky v makroekonomické a mikroekonomické oblasti a politice zaměstnanosti. Reformy jsou zaměřeny především na stabilizaci veřejných financí, zlepšení kvality podnikatelského prostředí, podporu vědy, výzkumu a inovací a zvýšení flexibility trhu práce. Následně provedla ČR vyhodnocení dosaženého pokroku ve Zprávách o plnění Národního lisabonského programu z let 2006 a 2007.³⁷

5.1 Národní Lisabonský program 2005 – 2008

Národní program reforem je koncipován na tříleté období s tím, že může být v případě politických změn revidován. Program reforem poskytuje příležitost přiblížit široké veřejnosti priority hospodářské politiky, resp. politiky zaměstnanosti a seznámit ji s nezbytností přijetí reformních kroků, ke kterým se Česká republika tímto dokumentem zavazuje.

---

36 KLVÁČOVÁ, Eva; MALÝ, Jiří; MRÁČEK, Karel. *Lisabonská strategie: Posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost*. Praha : Professional Publishing, 2006.

37 *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2008 [cit. 2010-10-30]. Národní program reforem 2005 - 2010. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_narodni_program_reforem_cr.html?year=2009>.

Národní program České republiky byl vypracován na základě metodických vodítek – Integrovaných směrů pro růst a pracovní místa, které přijala Evropská rada v červnu roku 2005. Program představuje integrovaný a soudržný přístup mezi makroekonomickými politikami, mikroekonomickými politikami a politikou zaměstnanosti.³⁸

5.1.1 Makroekonomická část

V roce 2005 je nejdůležitější prioritou ČR v makroekonomické oblasti pokračování reformy veřejných financí zaměřené na postupné snižování podílu maastrichtského deficitu veřejných financí na HDP tak, aby do roku 2008 bylo dosaženo úrovně 3% HDP. Měnová politika, založená na cílování inflace, by měla vést k udržení nízkého a stabilního růstu cenové hladiny. Česká republika usiluje o členství v eurozóně, a proto výsledkem realizovaných reforem by mělo být splnění Maastrichtských kritérií tak, aby bylo možné zavést euro do roku 2010.

Makroekonomická část zahrnuje 6 prioritních opatření:

- Dodržovat principy fiskálního cílení a posilovat střednědobé výdajové rámce státního rozpočtu a státních mimorozpočtových fondů.
- Restrukturalizovat výdajovou stranu veřejných rozpočtů.
- Pokračovat v restrukturalizaci daňového břemene.
- Předcházet vzniku nepřímého zadlužování formou mimorozpočtových fiskálních rizik.
- Provést strategická rozhodnutí pro stabilizaci důchodového systému a systému financování zdravotní péče.
- Zvýšit míru participace práce schopného obyvatelstva.³⁹

5.1.2 Mikroekonomická část

V mikroekonomické oblasti jsou jednotlivé reformy vzájemně provázány a zaměřeny na opatření, která s ohledem na udržitelné využívání zdrojů povedou k posílení a zvýšení konkurenčních výhod české, resp. evropské průmyslové základny. Zároveň se díky

---

38 NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005

39 NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005, str 13.

zrychlení růstu makroekonomické produktivity práce bude postupně uzavírat mezera mezi českou ekonomikou a průměrem zemí EU. Nejdůležitějšími reformními kroky bude vytvoření prostředí stimuluující výzkum, vývoj a inovace včetně jejich komerčního využití v ekonomické praxi, modernizace a rozvoj dopravních, informačních a komunikačních sítí a vytváření kvalitního podnikatelského prostředí usnadňující zakládání nových společností a vykazující celkově nízkou administrativní zátěž pro podnikatele.⁴⁰

Mikroekonomická část Národního programu reforem České republiky je strukturovanější než část makroekonomická. Definiuje prioritní opatření pro oblast podnikatelského prostředí, výzkumu, vývoje a inovací, udržitelné využívání zdrojů a modernizaci a rozvoj dopravních a ICT sítí.⁴¹

Prioritní opatření podnikatelského prostředí:

- Provádět transparentní proces hodnocení dopadu nové legislativy.
- Snížit administrativní zátěž podnikatelů minimálně o 20%.
- Zjednodušit administrativní postupy pro zakládání a rozvoj firem.
- Zjednodušit vstup do podnikání zejména u činností, které nevyžadují splnění dalších kvalifikačních předpokladů.
- Posílit roli věřitelů během procesu úpadku.
- Zajistit efektivně fungující finanční trh.
- Modernizovat a zvýšit efektivitu daňové správy.

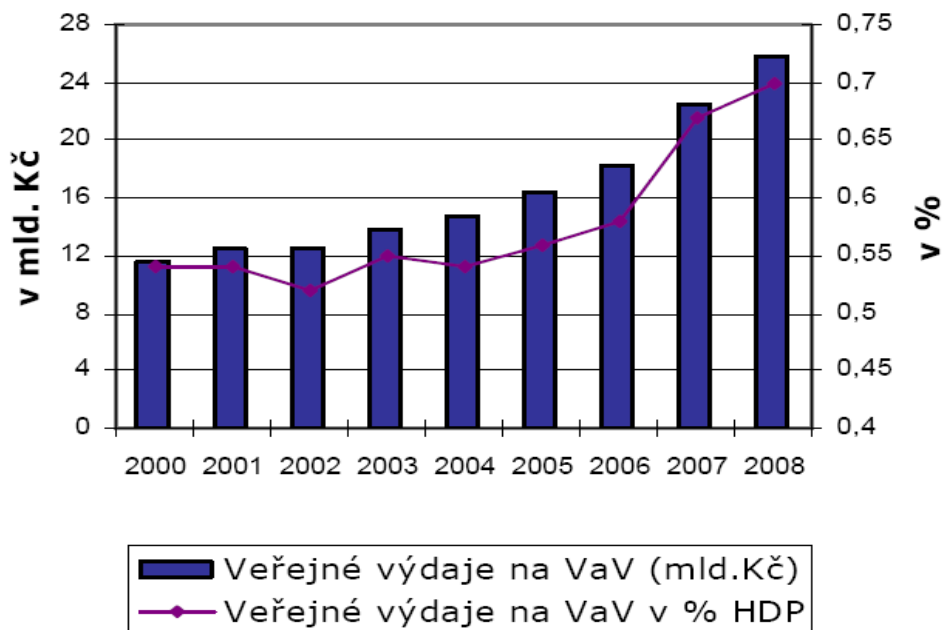
Technický a technologický rozvoj je jedním z významných faktorů, který má vliv na hospodářský vývoj regionů a jeho dlouhodobou udržitelnost, zejména v podmínkách sílící globalizace. Pro Českou republiku je proto podpora výzkumu a vývoje spolu s inovační politikou jednou z oblastí, na kterou trvale klade velký důraz. V současné době je důležité využít a dále rozvíjet stávající vědeckotechnický potenciál a zejména dosáhnout vysoké úrovně inovační kapacity. Vedle toho je nezbytné nadále podporovat základní výzkum.

---

40 NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005

41 KLVAČOVÁ, Eva; MALÝ, Jiří; MRÁČEK, Karel. *Lisabonská strategie: Posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost*. Praha : Professional Publishing, 2006.

Graf č. 2: Veřejné výdaje na výzkum a vývoj

Zdroj: Český statistický úřad

Prioritní opatření pro výzkum a vývoj, inovace:

- Zvyšovat meziročně veřejné výdaje na výzkum a vývoj.
- Změnit strukturu směřování veřejných výdajů na výzkum a vývoj.
- Podporovat soukromé investice do výzkumu a vývoje prostřednictvím nástrojů nepřímé podpory.
- Zvýšit intenzitu využívání nástrojů ochrany práv duševního vlastnictví vědeckovýzkumnými institucemi a podniky.
- Rozvíjet inovační infrastrukturu.
- Zlepšit přístup inovačních firem k finančním zdrojům.⁴²

Snížení energetické a materiálové náročnosti hospodářství České republiky prostřednictvím efektivního využívání zdrojů je nezbytné nejen pro zvýšení konkurenceschopnosti, ale i pro snížení dopadů na životní prostředí. Je spojováno zejména se zaváděním nových výrobních technologií s minimální energetickou a surovinovou náročností a s dosahováním vysoké účinnosti v celém procesu výroby a spotřeby energie.

42 NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005, str. 20.

Udržitelné využívání zdrojů:

- Maximalizovat energetickou a materiálovou efektivnost a racionální využívání zdrojů.
- Podporovat environmentální technologie.
- Provést fiskálně neutrální ekologickou daňovou reformu.⁴³

Rozvinutá infrastruktura, především dopravní a sítě informačních a komunikačních technologií (ICT), je základním předpokladem dlouhodobé konkurenceschopnosti české ekonomiky a nezbytnou podmínkou hospodářského růstu. Rozvoj dopravní infrastruktury musí být zabezpečován s ohledem na vzájemné rovnoměrné využití kapacity stávajících sítí a jejich rozvoj ve všech druzích dopravy tak, aby nedošlo ke snížení konkurenceschopnosti zejména v těch segmentech přepravního trhu, ve kterých je z celospolečenského hlediska potřebné využít jejich komparativních výhod. Nedostatečně kvalitní a kapacitní infrastruktura negativně ovlivňuje příliv investic do jednotlivých regionů, nepravidelnost provozu, kongesce a způsobuje ztráty. Klíčové je, aby vedle rozvoje silniční a dálniční infrastruktury bylo zajištěno také větší zapojení infrastruktury železniční a vodní.

Prioritní opatření v oblasti modernizace a rozvoje dopravních a ICT sítí:

- Modernizovat a rozvíjet dopravní sítě.
- Zavádět inteligentní systémy pro řízení dopravy a dopravního provozu.
- Zvýšit podíl železniční dopravy na přepravním trhu a rozvíjet kombinovanou dopravu.
- Vytvořit konzistentní celorepublikovou vysokorychlostní ICT infrastrukturu.
- Podporovat rozvoj a efektivní využívání ICT.
- Zajistit konvergenci sítí a služeb v rámci trhu elektronických komunikací.
- Zajistit bezpečnost sítí a informací a interoperabilitu ICT služeb.⁴⁴

5.1.3 Část zaměstnanost

Jelikož růst mzdové úrovně v současné době kopíruje růst produktivity práce a tudíž nenarušuje makroekonomickou stabilitu české ekonomiky, budou se reformní opatření

43 NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005, str. 22.

44 NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005, str. 26.

v oblasti trhu práce věnovat zejména flexibilitě trhu práce. Rozšíření smluvní volnosti, snížení zákonných nemzdových nákladů práce, zvýšení územní mobility pracovní síly, jsou klíčové prvky, které povedou k zvýšení pracovní motivace. V oblasti začleňování osob na trhu práce je soustředěna pozornost na osoby stojící na počátku a na konci profesní kariéry. Reformy z oblasti rozvoje vzdělávání zvýší kvalitu pracovní síly, rozšíří možnosti vzdělávání a podpoří schopnost vyrovnat se s náročnými podmínkami měnícího se trhu práce.

Prioritními opatřeními v oblasti flexibility trhu práce jsou:

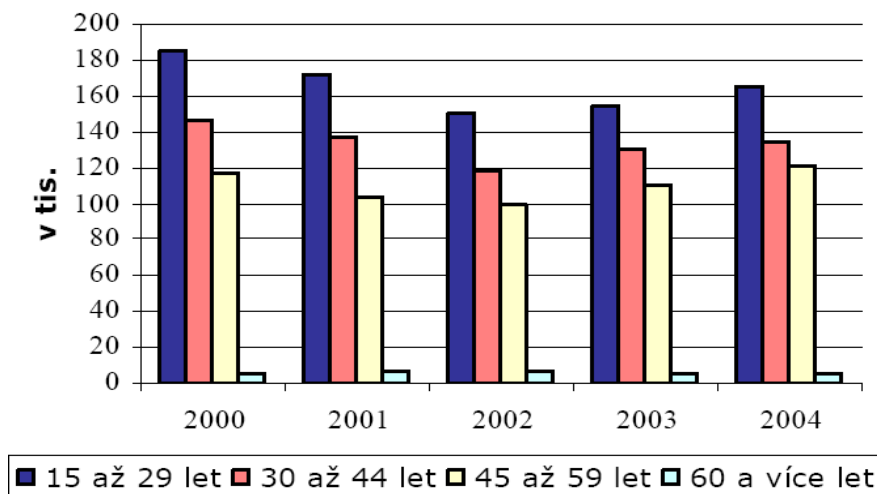
- Rozšířit smluvní volnost v pracovně právních vztazích.
- Snížit zákonné nemzdové náklady práce.
- Zlepšit stimulační účinek přímých daní a dávek s cílem omezit nezaměstnanost a zvýšit pracovní motivaci nízkopříjmových skupin.
- Zvýšit územní mobilitu.
- Modernizovat politiku zaměstnanosti.⁴⁵

I přes ekonomický růst, stále zvyšování produktivity a životního standardu většiny obyvatel České republiky zůstává naléhavým problémem otázka dlouhodobé nezaměstnanosti spojená se sociálním vyloučením určitých skupin lidí. Zaměstnanost je klíčovým nástrojem k jejich začlenění do společnosti. Úkolem politiky zaměstnanosti na poli sociální ochrany je usnadňovat účast na zaměstnanosti prostřednictvím podpory přístupu ke kvalitnímu zaměstnání pro všechny muže a ženy schopné pracovat, potírat diskriminaci na trhu práce a předcházet vylučování lidí ze světa práce.

---

45 NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005, str. 30.

Graf č. 3: Nezaměstnanost podle věkových skupin

Zdroj: Český statistický úřad

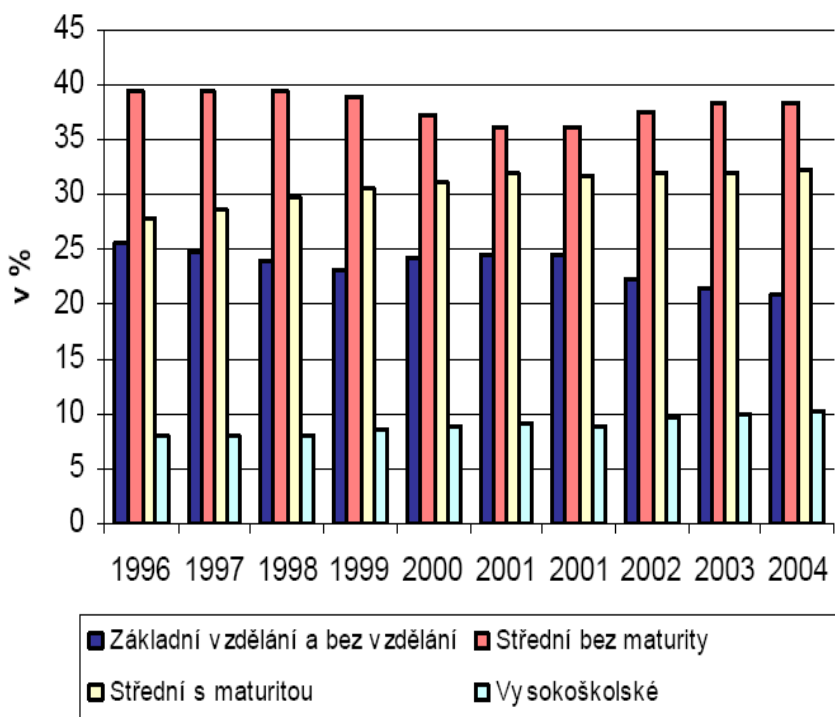
Prioritní opatření při začleňování na trhu práce:

- Snížit nezaměstnanost mladých do 25 let.
- Prosazovat rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce.
- Zvýšit participaci starších osob na trhu práce.
- Zvýšit profesní mobilitu efektivním systémem rekvalifikací.
- Zjednodušit přístup cizinců na trh práce.⁴⁶

Z hlediska dlouhodobé konkurenceschopnosti je nezbytné, aby Česká republika rozvíjela kvalifikovanou, adaptabilní a mobilní pracovní sílu. Uplatnění na trhu práce závisí hlavně na vzdělání, kvalifikaci, ochotě dále se učit a rekvalifikovat. Zvýšení úrovně vzdělanosti prostřednictvím moderního, kvalitního a flexibilního systému vzdělávání a odborné přípravy je tak nezbytnou podmínkou růstu. Znalostní ekonomika vyžaduje po pracovní síle zejména jazykové dovednosti, schopnost pracovat s informacemi a ovládat informační a komunikační technologie a jejich využívání na odpovídající uživatelské úrovni. V důsledku stárnutí populace a tedy prodlužování aktivního života bude do budoucna stále více aktuální přizpůsobování programů dalšího vzdělávání potřebám střední a starší generace, a to tak, aby bylo možné lépe sladit pracovní, studijní a osobní život.

⁴⁶ NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005, str. 33.

Graf č. 4: Vzdelanostní struktura obyvatelstva

Zdroj: Český statistický úřad

Z oblasti vzdělávání se jedná o tyto priority:

- Realizovat kurikulární reformu.
- Rozšířit přístup k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání.
- Podporovat spolupráci zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí.
- Zlepšit propojení systému počátečního a dalšího vzdělávání.
- Podporovat propustnost mezi jednotlivými stupni terciárního vzdělávání.
- Podporovat další vzdělávání ve firmách.
- Zvýšit informační vzdělanost.⁴⁷

5.2 Zpráva o plnění Národního programu reforem 2005 - 2008

Hodnocení prvního roku implementace Národního programu reforem ČR konstatovalo dosažení pokroku v řadě oblastí. Mezi úspěchy Komise uvedla například zlepšení podnikatelského prostředí, kurikulární reformu a zvýšení účasti na terciárním vzdělávání.

⁴⁷ NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005, str. 37.

Na druhé straně Výroční zpráva Evropské komise kriticky hodnotila skutečnost, že ČR dosud nepřistoupila k reformě veřejných financí a předpokládaný růst veřejných výdajů na výzkum a vývoj v příštích letech, plně neodpovídal hodnotám stanoveným v NPR 2005-2008. Pouze omezený pokrok byl Komisí shledán v oblasti zvýšení využití informačních a komunikačních technologií, včetně využití elektronické komunikace ve státní správě, zvýšení pružnosti trhu práce, modernizace služeb zaměstnanosti a vytvoření komplexní strategie celoživotního vzdělávání.

Specifická doporučení pro Českou republiku na prvním místě uvádí nutnost zlepšení dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí a přijetí kroků k provedení reformy penzijního a zdravotnického systému. V oblasti výzkumu a vývoje je zdůrazněna potřeba zlepšit spolupráci mezi veřejnými a soukromými výzkumnými institucemi a současně zvyšovat objem a efektivnost veřejných výdajů pro výzkum a vývoj. Směrem k politice zaměstnanosti a vzdělávání směřuje doporučení dále modernizovat ochranu zaměstnanců, včetně právních předpisů a systému daní a dávek. Dále je třeba zlepšit efektivnost systému vzdělávání, zvláště starších pracovníků a osob s nízkou kvalifikací, a zvýšit diverzifikaci nabídky terciárního vzdělávání.⁴⁸

5.2.1 Makroekonomická část

Základními stavebními prvky této části Národního Lisabonského programu ČR byly restrukturalizace výdajové i příjmové části veřejných rozpočtů. Reformní opatření byla přijata za účelem, který ve střednědobém horizontu směřuje k redukci vládního deficitu a ke snížení podílu mandatorních vládních výdajů. Cílem reformy v dlouhodobém horizontu je přesun od výdajů na důchodový systém, systém zdravotní péče a sociální péče k výdajům, směřujícím k podpoře ekonomického růstu (výzkum a vývoj, vzdělávání, infrastruktura).

Dodržovat principy fiskálního cílení a posilovat střednědobé výdajové rámce státního rozpočtu a státních mimorozpočtových fondů

V roce 2007 se nepodařilo dodržet fiskální pravidla při sestavování státního rozpočtu a došlo k nárůstu deficitu na úroveň okolo 4% HDP. Nebyl tak dodržen stanovený fiskální limit, který činil 3,3% HDP.

48 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 7.

Vláda ČR, jmenovaná v lednu 2007, si jako jednu z hlavních priorit stanovila urychlenou konsolidaci veřejných financí a výslovně se přihlásila k dodržování principů fiskálního cílení a střednědobých výdajových rámců. V dubnu 2007 vláda schválila nový střednědobý výhled státního rozpočtu, ve kterém stanovila ambicióznější fiskální cíle a jim odpovídající zpřísněné výdajové rámce pro období 2008-2010. Z těchto fiskálních cílů vychází návrh státního rozpočtu na rok 2008 a jeho střednědobý výhled na roky 2009 a 2010. Deficit vládního sektoru (metodika ESA 95) by měl dosáhnout úrovně pod 3% v roce 2008, 2,6% v roce 2009 a 2,3% v roce 2010. Souhrn reformních opatření však neobsahuje kroky směřující k posílení závaznosti a vynutitelnosti fiskálních pravidel. Hlavním faktorem účinnosti výdajových rámců proto zůstává zejména veřejná kontrola dodržování pravidel.⁴⁹

Restrukturalizovat výdajovou stranu veřejných rozpočtů

V této oblasti došlo k meziročnímu poklesu o 1,5 p.b. Výdaje sektoru vládních institucí dosahovaly v roce 2006 úrovně 42,5% HDP. Účelem restrukturalizace výdajové strany veřejných rozpočtů je pokračovat v rozšiřování manévrovacího prostoru pro výkon fiskální politiky, zvyšovat výdaje na programy s pozitivními růstovými efekty (infrastruktura, vzdělání, výzkum a vývoj) a zajistit dostatečné zdroje pro spolufinancování projektů podporovaných fondy EU.

Fiskální konsolidace se v rozhodující míře opírá o výdajovou stranu veřejných rozpočtů prostřednictvím zastavení nárůstu sociálních závazků. Z dalších úsporných opatření lze zmínit snižování počtu státních zaměstnanců do roku 2010 nejméně o 3% ročně (oproti stavu k 31.12.2006).⁵⁰

Pokračovat v restrukturalizaci daňového břemene

Daňové břemeno ČR vyjádřené daňovou kvótou se v roce 2006 pohybovalo na úrovni 34,8% HDP a meziročně tak vykázalo mírný pokles o 1,1 p.b. Pozvolný pokles daňové kvóty je dán jednak skutečností, že daňové příjmy v souhrnu vykazují nižší než jednotkovou elasticitu vzhledem k HDP, a jednak opatřeními směřujícími zejména

---

49 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 15.

50 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 16.

ke snížení vysokého zdanění práce a příjmu právnických osob. Směrem ke zvýšení podílu příjmů vládního sektoru na HDP naopak působil nárůst nepřímého zdanění.

Vládou přijatá výdajově založená konsolidace umožní vedle redukce deficitu i další postupný pokles složené daňové kvóty. Záměrem probíhající restrukturalizace daňového systému je přesun daňové zátěže od přímého zdanění k daním nepřímým s cílem snížit efektivní zdanění práce a právnických osob.⁵¹

Předcházet vzniku nepřímého zadlužování formou mimorozpočtových fiskálních rizik

V souladu se záměry prezentovanými v NPR 2005-2008 tak dochází k postupné redukci mimorozpočtových institucí s cílem zvýšit fiskální transparentnost. Ke zrušení Fondu národního majetku (FNM) došlo k 1. lednu 2006, kdy prostředky Fondu přešly na stát a spolu s budoucími příjmy z prodeje privatizovaného majetku jsou vedeny na zvláštních účtech Ministerstva financí. Tyto prostředky nejsou součástí státního rozpočtu a použít je lze pouze na zákonem definované účely. Rovněž Státní fond pro zúrodnění půdy zanikl ke stejnému datu a jeho práva, povinnosti a majetek přešla na Ministerstvo zemědělství.

Zrušení České konsolidační agentury, schválené k 31.12.2007 by měl představovat další krok směrem ke zvýšení stability a transparentnosti veřejných financí. Právním nástupcem Agentury se stane opět stát reprezentovaný Ministerstvem financí.⁵²

Provést strategická rozhodnutí pro stabilizaci důchodového systému a systému financování zdravotní péče

V tomto prioritním opatření si ČR stanovila za cíl snížit citlivost veřejných financí na demografický vývoj a provést strategická rozhodnutí zajišťující dlouhodobě stabilní a efektivní financování systému důchodového zabezpečení a systému poskytování zdravotní péče.

Vláda již ve svém Programovém prohlášení v roce 2007 identifikovala postup řešení problematiky důchodového systému, který je rozdělen do tří fází. V rámci první fáze jsou připravovány parametrické změny, zejména v pokračování ve zvyšování důchodového věku postupně až na 65 let, prodloužení minimální délky doby pojištění na 35 let, zavedení

---

51 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 16.

52 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 17.

maximálního vyměřovacího základu (stropů) pro pojistné a zavedení pásma pružného věku pro odchod do důchodu. Druhá fáze přinese oddělení majetku akcionářů a klientů u systému dobrovolného důchodového připojištění, vytvoření rezervního důchodového fondu a zřízení samostatné kapitoly státního rozpočtu pro financování důchodového pojištění. Zavedena bude i garance minimálního příjmu důchodců ve výši životního minima. Ve třetí fázi se zvažuje případné vytvoření dalšího dobrovolného spořicího pilíře důchodového systému založeného na možnosti částečného vyvázání se ze státního průběžného systému (opt-out) tak, aby nebyla narušena fiskální udržitelnost systému důchodového zabezpečení.

Schválený souhrn reformních opatření obsahuje rovněž změny v oblasti systému zdravotnictví. Tyto změny směřují k posílení rovné soutěže zdravotnických zařízení. Zahrnuje rovněž transformaci zdravotních pojišťoven na akciové společnosti s větší transparentností fungování. Bude provedena revize rozsahu zdravotního pojištění a zavedení možnosti výběru jiného než standardního rozsahu pojištění s možností připlatit si za nadstandardní péči (popř. uzavřít na tuto péči připojištění). Budou zavedeny poplatky za vystavení lékařského receptu, návštěvu u lékaře a den pobytu v nemocnici.⁵³

5.2.2 Mikroekonomická část

Podnikatelské prostředí

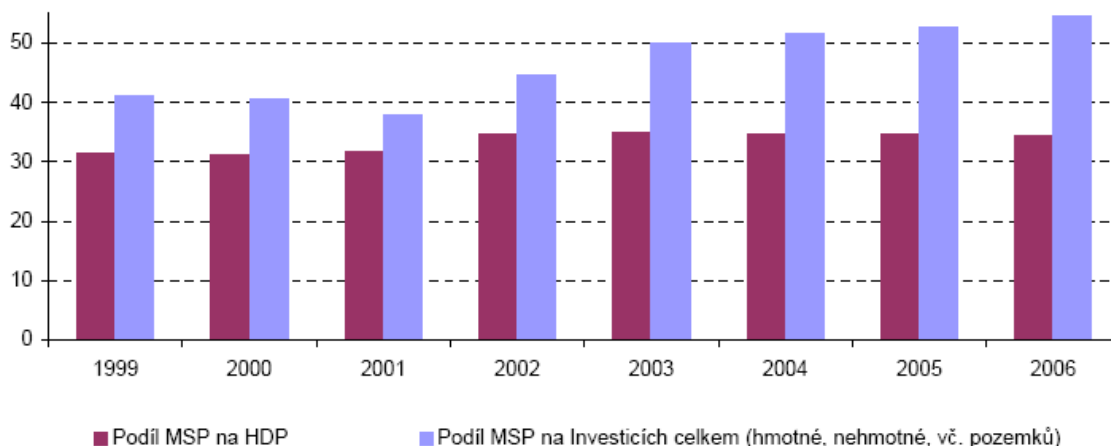
Malé a střední podniky jsou významnou součástí podnikatelské sféry ČR. Podmínky pro podnikání v České republice jsou srovnatelné s podmínkami ostatních členských států EU, a to včetně daňové zátěže a intenzity regulace.⁵⁴

---

53 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 18.

54 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 20.

Graf č. 5: Podíl malých a středních podniků na HDP a Investicích (v %)

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Provádět transparentní proces hodnocení dopadu nové legislativy

Vláda schválila několik směrnic jejíž úkolem je hodnocení dopadů regulace k právním předpisům, které předkládá. Pro podporu a zajištění jednotného postupu při hodnocení dopadů v jednotlivých oblastech nebo na jednotlivé skupiny se průběžně vytvářejí další metodiky. Nově se vytváří rovněž kontrolní a koordinační mechanismus systému hodnocení dopadů regulace. Pro posouzení, zda předkladatel legislativního návrhu provedl vyhodnocení dopadů v souladu se schválenou metodikou, vznikl nadrezortní orgán „Grémium pro regulační reformu a efektivní veřejnou správu“.⁵⁵

Snížit administrativní zátěž podnikatelů minimálně o 20%

Vláda v 1. polovině roku 2007 předložila Analýzu administrativní zátěže, která vyčíslila celkovou roční administrativní zátěž podnikatelů na více jak 86,00 mld. Kč. Na základě výsledků, které ukázaly, že nejvyšší administrativní zátěž způsobují právní předpisy především v gescích Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zemědělství, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva životního prostředí a Ministerstva průmyslu a obchodu, uložila těmto ministerstvům do konce roku 2007 provést šetření zhruba dvacítky právních předpisů, které se podílí 89% na celkové změřené administrativní zátěži

⁵⁵ ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 22.

a předložit návrh konkrétních změn těchto předpisů. Plánem je snížit celkově administrativní zátěž podnikatelů o 20% do roku 2010.⁵⁶

Zjednodušit administrativní postupy pro zakládání a rozvoj firem (ZAP)

V prvním pololetí roku 2007 byl zaznamenán nárůst 111 991 nově vzniklých živnostenských oprávnění oproti stavu k 31. prosinci 2006.

V průběhu roku 2007 byla připravována zásadní novela živnostenského zákona, která by měla přinést snížení administrativní zátěže podnikatelů, zjednodušení a urychlení procesu vzniku živnostenských oprávnění a usnadní vstup do podnikání zejména mladým a začínajícím podnikatelům.⁵⁷

Zjednodušit vstup do podnikání zejména u činností, které nevyžadují splnění dalších kvalifikačních předpokladů

Připravovaná novela živnostenského zákona zjednodušuje vztah zápisů do obchodního a živnostenského rejstříku. Osoby, které se zapisují do obchodního rejstříku, nemusí ohlašovat změny na živnostenském úřadě, ten provede změnu na základě elektronické informace z obchodního rejstříku. Odstraňuje se tak duplicita povinností oznamovat změny podnikateli registrovanými v obchodním a živnostenském rejstříku.⁵⁸

Posílit roli věřitelů během procesu úpadku

Toto je opatření zvláště významné pro Českou republiku. Jak uvádí údaje Světové banky, úpadek firmy trval v zemích OECD v roce 2004 v průměru 1,7 roku a věřitelé se dostali k 72,1% svých pohledávek. V českých podmínkách trval v průměru 9,2 roku a věřitelé se dostali pouze k 16,8% svých pohledávek.⁵⁹

Z důvodu zlepšení celkové situace v konkurzním řízení byl v březnu 2006 schválen insolvenční zákon. Od tohoto zákona se očekává, že přinese zkrácení délky trvání soudních řízení řešících dlužníkův úpadek a větší vstřícnost vůči jeho věřitelům. Věřitelé dostanou

---

56 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 23.

57 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 24.

58 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 25.

59 KLVAČOVÁ, Eva; MALÝ, Jiří; MRÁČEK, Karel. *Lisabonská strategie: Posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost*. Praha : Professional Publishing, 2006.

hlavní slovo při rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkového úpadku, rovněž budou mít vliv na jmenování insolvenčního správce zvoleného soudem. Zároveň se výrazně zvyšuje možnost podnik zachránit, a to prodejem firmy nebo její reorganizací, při níž zůstane dlužníkovi kontrola nad dalším provozem podniku. Zákon upravuje rovněž i institut oddlužení, který je určený pro dlužníky nepodnikatele a umožňuje řešit zadluženost po dohodě s věřiteli mimo exekuční režim.⁶⁰

Zajistit efektivně fungující finanční trh

Legislativa za uplynulé období přinesla několik, pro finanční trh, důležitých právních norem. Především šlo o novou úpravu kapitálové přiměřenosti, kterou se s účinností od 1. července 2007 transponuje směrnice o kapitálových požadavcích 2006/48/ES a 2006/49/ES vycházející z dohody Basel II. Dalším legislativním návrhem, který byl v dané době těsně před svým dokončením, je transpozice směrnice o trzích finančních nástrojů MiFD 2004/39/ES, která významně mění podmínky pro fungování celého sektoru kapitálového trhu. Vedle toho byl připraven nový zákon o praní špinavých peněz a významná novela devizového zákona.

Přijetím těchto právních předpisů by se měla transpoziční bilance ČR oproti minulému roku opět výrazně zlepšit a vykazovat již téměř úplnou slučitelnost s legislativním rámcem schváleným na evropské úrovni a v rámci tzv. Akčního plánu finančních služeb.⁶¹

Modernizovat a zvýšit efektivitu daňové správy

Za účelem zvyšování úrovně poskytovaných služeb daňové veřejnosti byly spuštěny nové internetové stránky několika institucí. Na stránkách daňové správy jsou veřejnosti například nabídnuty možnosti odebírání novinek z daňové oblasti nebo přebírat obsah zdrojů a v přehledné formě je nabízet uživateli.

Byl spuštěn také daňový portál jako nástroj komunikace mezi daňovou správou a daňovými subjekty. Uživatelům je tak poskytnuta možnost získat informace o stavech a obracech osobních daňových účtů a informace o jejich daňové schránce.⁶²

---

60 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 26.

61 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 27.

62 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 27.

Výzkum a vývoj, inovace

Na základě zkušeností z posledních let do roku 2007 je patrné, že pouhé navýšení výdajů do výzkumu a vývoje a dílčí změny nemají dostatečný účinek na povzbuzení soukromých výdajů do výzkumu a vývoje, na spolupráci mezi vědeckovýzkumnou sférou a podniky a především na efektivní využití výsledků výzkumu a vývoje v praxi. S postupným navyšováním výdajů na VaV se klade důraz na jejich efektivní využívání.

Výdaje na VaV jsou v ČR i nadále ve srovnání s vyspělými ekonomikami světa relativně nízké a tempo růstu pomalé, což je způsobeno problémy se státním rozpočtem, ale i nedostatečnou absorpční kapacitou příjemců těchto prostředků.⁶³

Tabulka č. 2: Výdaje ze státního rozpočtu na výzkum a vývoj v letech 2005-2010

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Státní výdaje na VaV (v tis. Kč)	16 457 905	18 178 683	21 496 551	22 996 206	24 835 902	26 882 775
Podíl na HDP v %	0,55	0,57	0,62	0,62	0,62	0,62
Předpokládané zdroje z EU (od roku 2007)			3 570 379	11 721 125	13 722 348	16 689 233
Celkové předpokládané výdaje na VaV od roku 2007 (v tis. Kč, ČR + EU)			25 066 930	34 717 331	38 558 250	43 512 008
Celkový podíl na HDP (%)			0,73	0,93	0,96	1,00

Zdroj: Rada pro výzkum a vývoj

Nárůst veřejných výdajů do výzkumu a vývoje bude přednostně směřován do účasti českých výzkumných pracovníků v rámcových programech ES, do operačních programů a dlouhodobých základních směrů výzkumu.⁶⁴

63 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 29.

64 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 30.

Tabulka č. 3: Meziroční nárůst výdajů na VaV ze státního rozpočtu

Období	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009
Meziroční nárůst absolutní (v mlrd. Kč)	1,7	3,3	1,5	1,8	2,0
Meziroční nárůst (%)	10,46	18,25	6,98	8,00	8,00

Zdroj: Rada pro výzkum a vývoj

Podpora výzkumu a vývoje z veřejných prostředků se dělí na financování institucionální (financování konkrétních výzkumných záměrů, specifického výzkumu na vysokých školách a vybraných aktivit mezinárodní spolupráce) a účelové (financování výzkumných projektů na bázi veřejné soutěže). Česká republika si klade za cíl upřednostňovat programy s finanční spoluúčastí soukromého sektoru a změnit poměr mezi kategoriemi financování výzkumu a vývoje na úroveň 60:40 ve prospěch účelových.⁶⁵

Tabulka č. 4: Předpokládaný vývoj institucionální podpory v letech 2007-2010

Rok	2007	2008	2009	2010
Výdaje na VaV ze SR (v tis. Kč)	21 500 293	22 996 206	24 835 902	26 822 775
Institucionální výdaje na VaV (v tis. Kč)	10 815 587	10 886 023	10 948 871	10 698 979
Podíl institucionálních výdajů na celkových stát. výdajích na VaV	50 %	47 %	44 %	40 %

Zdroj: Rada pro výzkum a vývoj

Výdaje na vědu a výzkum ze soukromých zdrojů mají sice narůstající tendenci, avšak 2% barcelonského cíle zdaleka nedosahují.⁶⁶

65 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 30.

66 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 31.

Tabulka č. 5: Soukromé výdaje na VaV

Rok	2004	2005	2006
Soukromé výdaje na VaV (v % HDP)	0,67	0,77	0,89

Zdroj: Rada pro vědu a výzkum

5.2.3 Část zaměstnanost

Pro rok 2008 si ČR v Národním programu reforem stanovila dosáhnout celkové míry zaměstnanosti 66,4% (za 2. čtvrtletí 2007 činí tato míra 66,0%), míry zaměstnanosti žen 57,6% a míry zaměstnanosti věkově starších (55-64 let) 47,5%. Zaměstnanost v tomto hodnoceném období roste nepřetržitě již třetím rokem v hodnotách 1,2 až 1,8% meziročního nárůstu.⁶⁷

Flexibilita trhu práce

V rámci potřeby flexibilního trhu práce byla přijata a realizována následující opatření:

- Vláda ČR schválila technickou novelu zákoníku práce, která směřuje k dalšímu rozšíření smluvní volnosti v pracovně právních vztazích.
- Reforma veřejných financí zavádí strop pro vyměřovací základ sociálního a zdravotního pojištění na úrovni 4násobku průměrné mzdy. Opatření má snížit vedlejší náklady práce a přispět k vytvoření lepších podmínek pro zaměstnávání vysoce kvalifikované pracovní síly.
- Dne 1. ledna 2007 nabyly účinnosti nové zákony o pomoci v hmotné nouzi, o životním a existenčním minimu a dále novela zákona o státní sociální podpoře; v rámci této úpravy byla posílena finanční motivace k nalezení práce a došlo ke zpřísnění podmínek nároku na dávky.
- Reforma sociálního systému zavádí další opatření ke zvyšování motivace k přijetí zaměstnání. Nový systém poskytování sociálních dávek zvýhodní osoby, které pracují nebo práci aktivně hledají.

---

⁶⁷ ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFOREM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 54.

- Připravuje se zásadní změna organizačního uspořádání služeb zaměstnanosti a sociálních služeb, Národní úřad pro zaměstnanost a sociální správu by měl vzniknout k 1. lednu 2009.⁶⁸

Začleňování na trhu práce

Realizace politiky zaměstnanosti se v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti a doporučeními Evropské rady zaměřovala na řešení situace osob na okraji trhu práce.

V rámci tohoto bodu byla přijata a realizována následující opatření:

- Probíhá realizace programů financovaných z Evropského sociálního fondu v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti.
- V rámci reformy veřejných financí se zavádí efektivnější finanční podpora mateřství a rodičovství v systému sociálního zabezpečení a modifikuje daňová podpora rodin.
- Byly přijaty kroky ke zvýšení motivace věkově starších pracovníků k setrvání na pracovním trhu. Byla také zahájena příprava nové vládní strategie aktivního stárnutí na další období, tato strategie bude v říjnu 2007 předložena vládě k projednání.
- Došlo k nárůstu počtu osob zařazených úřady práce do rekvalifikace (ze 46 772 v roce 2005 na 53 504 v roce 2006). Polovina rekvalifikovaných byly osoby se základním vzděláním nebo osoby vyučené.
- Probíhá příprava zavedení systému tzv. zelených karet s cílem zjednodušit poskytování pracovního povolení a povolení k pobytu na území ČR pro zahraniční pracovníky.⁶⁹

Vzdělávání

V hodnoceném období pokračovalo úsilí o naplnění jednotlivých kroků vzdělávací reformy zaměřené na lepší vybavenost každého jedince klíčovými (životními) dovednostmi a vědomostmi, na lepší uplatnění ve studiu, osobním životě a na trhu práce, včetně

---

68 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 56.

69 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 58.

celoevropského pracovního trhu. Opatření, která v této oblasti byla přijata a realizována jsou následující:

- Pokračovalo naplňování kurikulární reformy na základních a středních školách – na jednotlivých školách probíhala příprava školních vzdělávacích programů a jejich ověřování ve výuce.
- Byl zahájen projekt „Bílá kniha terciárního vzdělávání“ s cílem vytvořit ucelený program reformy terciárního vzdělávání a zpracovat věcný záměr nového zákona o terciárním vzdělávání.
- V rámci Národního programu výzkumu II na období 2006-2008 byl vyhlášen program na zvýšení počtu studentů technických a přírodovědných oborů.
- Pro období 2007-2013 byl připraven Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost zaměřený, mimo jiné, na zintenzivnění spolupráce vysokých škol a podniků a podporu zájmu mládeže o studium technických a přírodovědných oborů.
- K 1. srpnu 2007 nabyl účinnosti zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání, který umožňuje zhodnocení vzdělání dosaženého mimo vzdělávací soustavu a rozšiřuje možnosti jednotlivců získat novou kvalifikaci.
- Pokračovala realizace projektu Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informačního učení (UNIV), který je zaměřen na podporu a rozvoj dalšího vzdělávání realizovaného středními školami.
- V červenci 2007 byla Vládou ČR přijata komplexní národní Strategie celoživotního učení.
- Pokračuje Národní program počítačové gramotnosti, jenž zahrnuje speciální kurzy zaměřené na znevýhodněné skupiny obyvatel.⁷⁰

5.3 Zpráva o plnění Národního programu reforem 2008 - 2010

Reformní agendu, stanovenou Národním programem reforem ČR pro léta 2008-2010, stejně jako celý hospodářský život ČR, silně ovlivnila celosvětová hospodářská krize. I přes předchozí příznivý makroekonomický vývoj neměla tuzemská ekonomika coby

---

⁷⁰ ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFOREM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007, str. 62.

ekonomika malá, vysoce otevřená a exportně relativně úzce profilovaná, reálnou šanci uniknout bezprecedentnímu globálnímu hospodářskému útlumu od konce 2. světové války. Ve 4. kvartále roku 2008 vstoupila česká ekonomika do recese, v níž technicky setrvala po dobu dvou kvartálů, když růst za 2. čtvrtletí 2009 činil 0,1%. Za rok 2009 české hospodářství zaznamenalo pokles ve výši 5%. Tento hospodářský vývoj koreluje jak s citelným nárůstem nezaměstnanosti, tak s vymizením inflačních tlaků. Vyhlídky na oživení jsou úzce spjaty s oživením na zahraničních trzích, především na trzích významných obchodních partnerů v rámci Evropské unie, zejména Spolkové republiky Německo.

S ohledem na hospodářský pokles musely také instituce prokázat odpovědný přístup a to s ohledem na zhoršující se stav veřejných financí. Bylo přistoupeno k modifikaci řady zákonů, souvisejících jak s příjmovou, tak výdajovou stranou rozpočtu. Zásadních změn oproti původně zamýšlené konstrukci doznal též vládní návrh státního rozpočtu pro r. 2010. Tzv. úsporný balíček je veden snahou co nejméně podvázet hospodářský růst v důsledku fiskální restrikce, byť na první místo pochopitelně klade nutnou konsolidaci veřejných financí.⁷¹

Česká ekonomika ve třetím čtvrtletí 2010 meziročně vzrostla o 2,8 procenta, tedy o 0,2 procentního bodu méně než předpokládal předběžný odhad. Ve srovnání s předchozím čtvrtletím se hrubý domácí produkt zvýšil o 1,0 procenta; předběžně se uvádělo o jednu desetinu více. K růstu přispěla zejména odvětví zpracovatelského průmyslu, tržních služeb a obchodu.

V mezičtvrtletním srovnání rostlo HDP nepřetržitě již pět čtvrtletí. Oproti dnu ekonomiky ve druhém čtvrtletí 2009 byl HDP ve 3. čtvrtletí 2010 vyšší o 3,3 procenta. Po prudkém poklesu v loňském prvním čtvrtletí o 3,6 procenta se tak HDP podle statistiků postupně zotavoval.

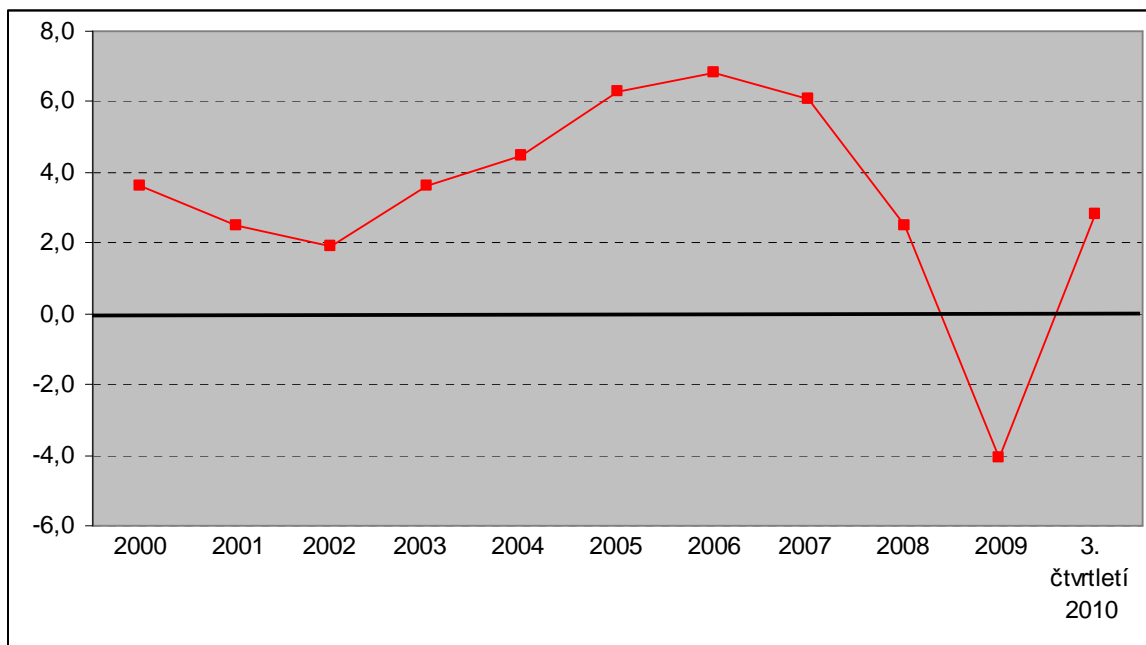
HDP zemí evropské sedmadvacítky očištěný o vliv sezónnosti vzrostl ve 3. čtvrtletí 2010 meziročně o 2,2 procenta. Ze zemí hlavních obchodních partnerů ČR vzrostl v tomto

---

71 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM Ů ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.8.

období HDP v Polsku o 4,7 procenta, na Slovensku o 4,2 procenta, v Německu o 3,9 procenta a v Rakousku o 2,5 procenta.⁷²

Graf č. 6: Reálný meziroční růst HDP (v %)

Zdroj: Český statistický úřad

Reformy obsažené v Národním programu reforem ČR 2008-2010 mají napomoci urychlit proces reálné konvergence české ekonomiky k průměrné úrovni ekonomik zemí EU27.

Konvergence produktivity práce je podmíněna zlepšením konkurenceschopnosti českých ekonomických subjektů. Konkurenční výhoda české ekonomiky je stále do značné míry založena na relativně nízkých nákladech práce, o čemž svědčí úroveň jednotkových nákladů práce (podíl náhrad na zaměstnance v kurzovém vyjádření k produktivitě práce z HDP v PPP). Postupně však dochází k vyčerpávání této výhody. Relativní jednotkové náklady práce se mezi roky 1995 až 2008 zvýšily ve vztahu k EA12 z cca 30% na více než 66%, tedy více než dvojnásobně. Vedle rychlejšího růstu mezd v ČR se zde projevuje i nominální zhodnocení měnového kurzu CZK/EUR, které tak přispělo v roce 2008 k nadproporcionálnímu růstu jednotkových nákladů práce s následnou korekcí v roce 2009

⁷² E15.cz [online]. 9.12.2010 [cit. 2010-12-27]. Česká ekonomika rostla ve třetím čtvrtletí o 2,8 procenta. Dostupné z WWW: <<http://www.e15.cz/burzy-a-trhy/makroekonomicka-data/ceska-ekonomika-rostla-ve-3-ctvrtleti-o-2-8-procenta>>.

(kurz CZK/EUR aprecioval v roce 2008 v průměru o 11,3%, v roce 2009 se pak očekávala deprecie o 7,5%).⁷³

5.3.1 Makroekonomická část

V roce 2009 věnovala ČR hlavní pozornost boji s finanční a hospodářskou krizí. V úsilí o zmírnění dopadů recese na hospodářský růst a zaměstnanost představovala hlavní nástroj vhodná a účinná kombinace makroekonomických a strukturálních politik. Důraz byl kladen na dodržování makroekonomických rámců (cílování inflace, střednědobé výdajové rámce) a zajištění souladu přijatých protikrizových opatření se stanovenými dlouhodobými cíly v rámci Lisabonské strategie. Přijatá protikrizová opatření na konci roku 2008 a v první polovině roku 2009 byla zaměřena jak na podporu nabídky, tak i poptávky. Vycházela z pozice ČR jako malé otevřené ekonomiky, která byla zasažena globální krizí prostřednictvím výpadku zahraniční poptávky. Snaha udržet veřejné finance pod kontrolou a zachovat důvěryhodnost vůči finančním trhům vedla k přijetí tzv. úsporného balíčku v září 2009.⁷⁴

Fiskální politika

Střednědobé výdajové rámce na bázi tříletého klouzavého horizontu jsou základním nástrojem rozpočtové politiky již od roku 2003. Snahou ČR bylo dosažení referenční hodnoty střednědobého fiskálního cíle -1% HDP nejpozději v roce 2012. Dosažení této priority se však odsouvá v důsledku největší světové recese od 30. let minulého století, která se nevyhnula ani české ekonomice. Mezi nejdůležitější přijatá fiskální opatření patří snížení sociálních příspěvků na straně zaměstnanců i zaměstnavatelů, zrychlení odpisů firemního majetku a navýšení finančních prostředků na dopravní infrastrukturu.

Hlavním cílem ČR v oblasti makroekonomických politik stanoveným v Národním programu reforem ČR 2008-2010 je zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. ČR čelí vysokému riziku stárnutí populace a současně vysokému podílu mandatorních výdajů na celkových výdajích státního rozpočtu. Provedení komplexních reforem penzijního a zdravotního systému a dodržování režimu výdajových stropů proto budou

---

73 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.14

74 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.15.

klíčové, neboť zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí nabývá vzhledem k současné krizi na významu.

Radikální zhoršení stavu veřejných financí v krátkém a středním období vedlo vládu k přijetí tzv. úsporného balíčku. Tento balíček dočasně omezuje některé plánované mandatorní výdaje a zejména zvyšuje daňové příjmy. Na straně přímých daní tak byl zvýšen strop ročního vyměřovacího základu pro platbu pojistného ze 48násobku na 72násobek průměrné mzdy, v případě nepřímých daní došlo ke zvýšení základní i snížené sazby DPH o jeden procentní bod na 20%, resp. 10%.⁷⁵

Kritérium udržitelnosti veřejných financí ČR v současnosti neplní, nicméně současné záměry fiskální politiky při očekávaném makroekonomickém vývoji by měly vést ve střednědobém horizontu, tedy do roku 2013 včetně, k dosažení deficitu sektoru vlády ve výši 2,9% HDP, tedy pod úroveň maastrichtského kritéria.

Deficit veřejných rozpočtů je pro rok 2010 notifikován ve výši 5,1% HDP. Platná fiskální strategie vlády směřuje ke snížení tohoto deficitu v roce 2011 na úroveň 4,6% HDP, 3,5% HDP v roce 2012 a 2,9% HDP v roce 2013. V následujících letech plánuje vláda další konsolidaci veřejných financí tak, aby do roku 2016 dosáhla vyrovnaného hospodaření sektoru vlády.⁷⁶

Tabulka č. 6: Saldo sektoru vládních institucí

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-0,7	-2,7	-5,8	-5,1	-4,6	-3,5	-2,9

Zdroj: Český statistický úřad

Měnová politika

Od ledna 2006 do prosince 2009 je inflační cíl stanoven ve výši 3% s tolerančním pásmem ve výši jednoho p.b. oběma směry, od ledna 2010 až do přijetí eura pak ve výši 2% s tolerančním pásmem ve výši jednoho p.b. oběma směry.⁷⁷

75 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ŮR 2008-2010. Říjen 2009. str.19.

76 Ministerstvo financí České republiky [online]. 22.12.2010 [cit. 2010-12-27]. Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou - 2010. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2010.pdf.pdf.

77 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ŮR 2008-2010. Říjen 2009. str.20.

Tabulka č. 7: Harmonizovaný index spotřebitelských cen
(průměr posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců ke konci období, růst v %)

	2007	2008	2009	8/2010	2010	2011	2012	2013
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	1,3	2,6	0,0	0,4	0,7	1,2	1,2	1,2
Hodnota kritéria	2,8	4,1	1,5	1,9	2,2	2,7	2,7	2,7
Česká republika	3,0	6,3	0,6	0,6	1,4	2,3	1,7	1,7

Zdroj: Eurostat

Hlavní fiskální opatření na výdajové straně rozpočtu budou podniknuta především s cílem snížit nebo alespoň nezvyšovat podíl mandatorních výdajů. V roce 2010 by mělo dojít ke snížení počtu zaměstnanců ve státní správě a objemu jejich mezd. Rovněž důchody nebudou v roce 2010 valorizovány.⁷⁸

Parametrické úpravy současného průběžného důchodového systému provedené v rámci první fáze penzijní reformy byly schváleny v červenci 2008 s účinností od 1. ledna 2010. Jedná se především o pokračování v postupném prodlužování statutární doby odchodu do starobního důchodu na 65 let pro muže, bezdětné ženy a ženy, které vychovali jedno dítě, a na 62 až 64 let pro ostatní ženy podle počtu vychovaných dětí. Dále jde o postupné prodloužení potřebné doby pojištění pro vznik nároku na starobní důchod na 35 let včetně náhradních dob pojištění (nepříspěvkových dob) nebo na 30 roků bez náhradních dob pojištění, o opatření k podpoře postupného odchodu do starobního důchodu, omezení náhradních dob pojištění a nové vymezení invalidity.⁷⁹

Národní ekonomická rada vlády se 13.12.2010 shodla na tom, že se mají snížit stropy odvodů a také náklady práce, kompenzované úpravami nepřímých daní. Rada také doporučuje, aby vláda neměla pravomoc svým rozhodnutím zvyšovat důchody víc, než je nutné. Důchody by se měly zvyšovat podle růstu spotřebitelských cen. V roce 2035 by se měl vyrovnat věk pro odchod do důchodu pro muže a ženy. V roce 2075, kdy má reforma finišovat, by se do penze chodilo v 72 letech.⁸⁰

Češi budou už od začátku roku 2012 platit vyšší DPH z potravin, léků, veřejné dopravy nebo třeba nealkoholických nápojů. Oficiální důvod, kvůli němuž se Nečasova vláda chystá zvýšit nepřímé daně, je jasný: ze zvýšení nižší sazby DPH chce Nečasův tým zaplatit podstatnou část nákladů na důchodovou reformu.

78 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.21.

79 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.21.

80 ČT24 [online]. 14.12.2010 [cit. 2010-12-27]. Důchodová reforma. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/duchodova-reforma/>>.

Jenže samotná důchodová reforma se má naplno rozběhnout až od začátku roku 2013. Právě v roce 2013 by totiž měli lidé dostat možnost převést si do soukromých fondů tři procenta ze své hrubé mzdy, což bude znamenat výpadek v rozpočtu ve výši 30 miliard korun.⁸¹

V případě systému zdravotní péče byla komplexní reforma prozatím odložena. Od 1. ledna 2008, kdy byly zavedeny regulační poplatky, došlo pouze k dílčím změnám systému, především v okruhu poplatníků.⁸² Důvodů, proč se nepodařilo reformu zdravotnictví prosadit je hned několik. V době prosazování reformního návrhu paradoxně v České republice panovala dobrá ekonomická situace a v realitě se nepodařilo přesvědčit občany o potřebě změn. Dalším faktorem, který se na situaci významně podílel byla patová situace v poslanecké sněmovně. Vyostřená politická situace bohužel znemožnila jakýkoliv racionální dialog. Chybou bylo rovněž prosazovat změny v rámci jednoho volebního období, což vedlo k přílišnému rozsahu a rychlosti prosazovaných změn, které neumožnily jejich dostatečné vysvětlení a akceptaci. Že české zdravotnictví potřebuje hlubokou reformu, je zřejmé už jen z kampaně „Děkujeme, odcházíme“, kdy zdravotnický personál není dostatečně finančně ohodnocen a podává ke konci roku 2010 hromadné výpovědi. Je nutné, aby se vláda co nejdříve dohodla na konkrétních reformních krocích a aplikovala je postupně do praxe.

ČR pokračuje v přesunu daňové zátěže od přímých k nepřímým daním s cílem podpořit zaměstnanost a hospodářský růst. Tento dlouhodobý trend byl zesílen i v rámci protikrizových opatření. V roce 2009 byla přijata některá důležitá opatření jako např. snížení sazby pojistného u zaměstnance i zaměstnavatele na nemocenské pojištění nebo snižování sazby daně z příjmů právnických osob na 20%.

Pro rok 2011 jsou platná následující opatření:

- Změna u daně z příjmu se dotkne všech zaměstnanců a podnikatelů, kteří uplatňují slevu na poplatníka a vydělávají více než 9 800 korun měsíčně. Sleva na dani se jim sníží ročně o 1 200 korun a ti, kteří mají děti, ještě navíc zaplatí na dani o 240 korun víc za každé dítě.

---

81 *Domaci.iHned.cz*: [online]. 20.12.2010 [cit. 2010-12-27]. Češi za start reformy penzí zaplatí od roku 2012 dražším jídlem a léky. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/c1-48808250-vlada-chce-zvysit-dph-jeste-pred-penzijni-reformou>>.

82 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.22.

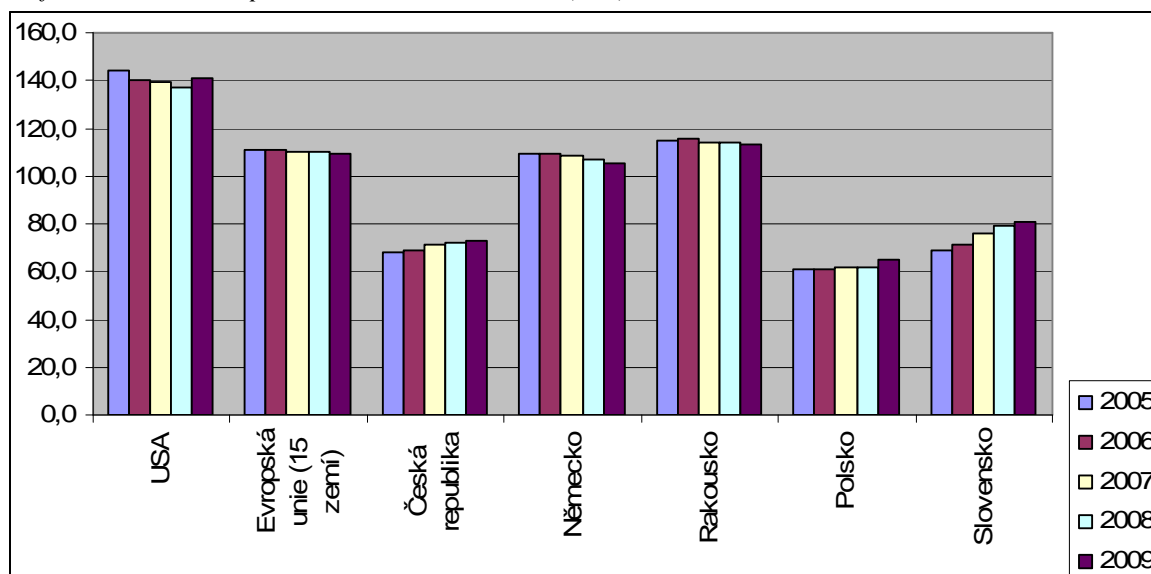
- Pro rok 2011 je rovněž naplánovaná 50procentní daň z podpory na stavební spoření. Majitel účtu tak přijde až o 2 250 Kč. Nově se mají začít danit úroky ze stavebního spoření, dále policejní a vojenské výsluhy, peněžité náhrady pro poslance a senátory a plat a renta prezidenta.
- Firem se daňové změny příští rok dotknou příznivě. Na daních do rozpočtu odvedou méně díky tomu, že poprvé uplatní nižší daň z příjmu 19 procent. Letos danily své loňské zisky sazbou o procentní bod vyšší. Na druhé straně přestává platit protikrizové opatření, které jim umožnilo zrychlit odpisy a snížit si základ daně. Opětovným zpomalením nicméně o peníze nepřijdou.
- Jednou z významných daní, kde se nechystají v příštím roce změny, je spotřební daň. Sazby citelně stouply v roce 2010 – na cigarety, alkohol i pohonné hmoty. Výsledek nedostal očekávání, hlavně co se týká pohonných hmot. Především nafta je na Slovensku a v Polsku o poznání levnější, takže se jezdí tankovat tam. Nejbližší zvyšování daně z cigaret se plánuje za dva roky.
- V rámci novely daňového zákona vláda také schválila pokles základní slevy na daňového poplatníka o 100 Kč za měsíc (tzv. povodňová stovka), ale zatím pouze pro rok 2011.

ČR si v Národním programu reforem stanovila, aby vývoj mezd přispíval k makroekonomické stabilitě a růstu. V roce 2008 nastupující ekonomická krize vedla ke zpomalení růstu produktivity práce na 1,5% při růstu průměrné nominální mzdy o 8,3%, což vedlo k jednorázovému zvýšení jednotkových nákladů práce.⁸³ V roce 2008 dosahovala produktivita práce na zaměstnanou osobu již 72,1% průměru zemí EU27 a v roce 2009 dokonce 72,9% viz. graf číslo 7, kde je možné porovnat postavení ČR ke svým sousedům, EU15 a USA.

---

83 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.22.

Graf č. 7: Produktivita práce na zaměstnanou osobu (v %)

Zdroj: Eurostat

V oblasti makroekonomické stále zůstává prioritní snahou vlády i přes zhoršení ekonomické situace udržení hospodářské stability jako základní podmínky pro nastartování růstu ekonomiky a zaměstnanosti. Je nutné provést hluboké strukturální reformy veřejných systémů a veřejných financí s cílem zastavit rostoucí veřejný dluh, přičemž by měla respektovat zachování důstojného života všech skupin občanské společnosti.

5.3.2 Mikroekonomická část

V této části je kladen důraz především na investice do výzkumu a vývoje, zejména ze strany soukromého sektoru. V září 2008 byla přijata novela zákona o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků. Novela nabyla účinnosti dne 1. července 2009. Tato novela lépe sladuje právní předpisy ČR s právem Společenství a má sloužit k usnadnění systému podpory výzkumu, vývoje a inovací v ČR.⁸⁴ Pro období 2009 až 2015 byla dne 8. června 2009 schválena vládou Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009 až 2015, která nahrazuje dosavadní Národní politiku výzkumu a vývoje ČR na léta 2004–2008. Národní politika rovněž přihlíží i k závazným a doporučujícím dokumentům orgánů Evropské unie, pozornost je věnována i operačním programům podílově financovaným ze strukturálních fondů EU, protože ty výrazně ovlivní základnu VaVaI v ČR a její rozvoj. Cílem je vytvořit rámec pro realizaci opatření v oblasti

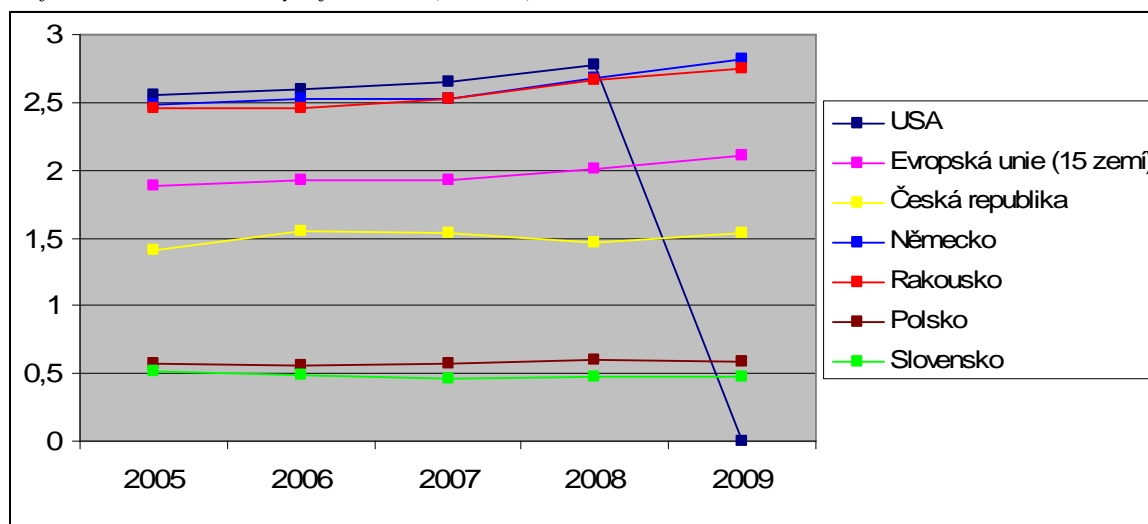
84 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.24.

VaVaI stimulující rozvoj znalostní společnosti, který povede k dalšímu růstu konkurenceschopnosti české ekonomiky a ke zlepšení kvality života v ČR. Je stanoveno celkem devět cílů, které vycházejí z hodnocení stavu v ČR a možností využití zahraničních zkušeností. Priority aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 – 2011: biologické a ekologické aspekty udržitelného rozvoje, molekulární biologie a biotechnologie, energetické zdroje, materiálový výzkum, konkurenceschopné strojírenství, informační společnost, bezpečnost a obrana, priority rozvoje české společnosti.⁸⁵

Pokud jde o výdaje státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace na rok 2010 s výhledem na léta 2011-2012, nedojde v důsledku restriktivních rozpočtových opatření způsobených hospodářským poklesem k plánovanému navýšení o 8%. Rozpočet na VaVaI byl schválen vládou dne 29. června 2009 a pro rok 2010 počítá s celkovými výdaji pro kapitolu výzkumu, vývoje a inovací ve výši 24,84 mld. Kč. Objem prostředků je tak totožný s rokem 2009. Se stejnou částkou se počítá i v roce 2011, následující rok 2012 by měla alokace dosahovat 24,83 mld. Kč.⁸⁶

ČR v tomto ohledu neplní ukazatele Lisabonských cílů, tj. do roku 2010 zajistit z veřejných prostředků podíl na VaV ve výši 1% HDP. Ani u soukromých investic se stanovený cíl 2% podílu na HDP splnit nepodařilo.

Graf č. 8: Hrubé domácí výdaje na VaV (% HDP)

85 Výzkum a vývoj v ČR [online]. 2010 [cit. 2010-12-28]. Národní politika VaVaI / Národní politika VaVaI 2009-2015. Dostupné z WWW: <<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=532844>>.

86 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM Ů ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.24.

Zdroj: Eurostat

Negativní vliv hospodářského poklesu lze pozorovat na kvalitě předkládaných projektů. Většina podnikatelských subjektů se zaměřuje spíše na nákup technologií než na realizaci vlastního výzkumu podporující inovace. Firmy jsou rovněž v inovačních aktivitách z důvodu zhoršení přístupu k finančním prostředkům o něco zdrženlivější a větší investice odkládají na pozdější období.⁸⁷

Tabulka č. 8: Patentové přihlášky u Evropského patentového úřadu (počet žádostí na milion obyvatel)

	2004	2005	2006	2007
USA	114,91	115,90	106,60	105,75
Evropská unie (27 zemí)	111,64	112,57	113,94	116,54
Česká republika	11,05	10,41	14,65	15,78
Německo	276,19	283,74	283,61	290,70
Rakousko	175,52	179,96	203,54	216,97
Polsko	3,15	3,20	3,61	3,82
Slovensko	3,83	5,70	7,34	7,83

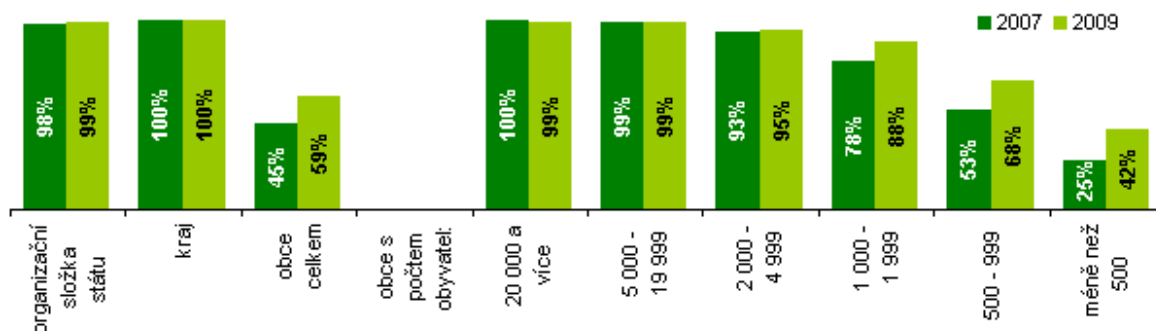
Zdroj: Eurostat

Využívání informačních a komunikačních technologií a různých informačních systémů ve veřejné správě má za cíl optimalizovat činnost veřejné správy a nabídnout občanům a firmám profesionálnější, rychlejší a méně komplikované služby. Pro rozvoj využívání ICT veřejnou správou je velmi důležitým předpokladem dostatečná vybavenost organizací veřejné správy informačními technologiemi, zpřístupnění on-line služeb klientům, dostatek úředníků schopných pracovat s náročnými informačními systémy a rozvinutá informační společnost, kde jednotlivci a podniky mají přístup k internetu a zcela běžně jej využívají. Vnitřní počítačovou síť mělo k 31.12.2009 zřízeno 99 % organizačních složek státu, 100 % krajských úřadů, ale pouze 59 % obecních úřadů. V případě vnitřní počítačové sítě jsou rozdíly mezi jednotlivými velikostními kategoriemi obcí velmi výrazné.⁸⁸

87 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.26.

88 ČSÚ [online]. 15.12.2010 [cit. 2010-12-28]. Využívání ICT v organizacích veřejné správy - výsledky za rok 2009. Dostupné z WWW: <http://www2.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vyuzivani_ict_v_organizacich_verejne_spravy_vysledky_za_rok_2008>.

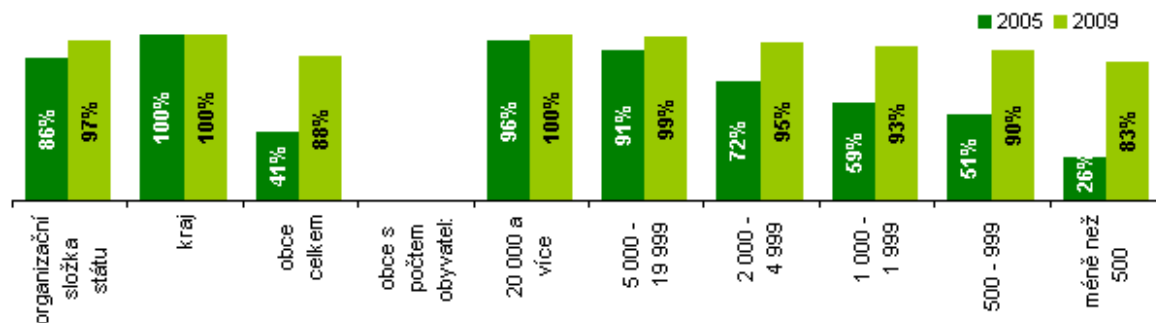
Graf č. 9: Vnitřní počítačová síť v organizacích veřejné správy

Zdroj: Český statistický úřad, 2010

Informační technologie se již ve veřejné správě stávají naprostou samozřejmostí, k 31.12.2009 mělo připojení k internetu 100 % krajských úřadů, 100 % organizačních složek státu a 99,4 % obecních úřadů. V případě obcí existují samozřejmě rozdíly podle jejich velikosti, ale i ty jsou již v současnosti velmi malé. U obecních úřadů obcí s počtem obyvatel menším než 500 nemělo připojení k internetu pouze 1 % z nich.

Graf č. 10: Vysokorychlostní internet v organizacích veřejné správy

Zdroj: Český statistický úřad, 2010

Šetření o využívání ICT ve veřejné správě v roce 2009 potvrdilo trend z let předchozích a to, že dochází k neustálému zvyšování počtu úřadů vybavených vybranými ICT a poskytujících vybrané služby široké veřejnosti. Největší nárůst byl zaznamenán v případě obcí (zvláště obcí menších), u kterých je ale stále do budoucna co zlepšovat. Naopak krajské úřady a organizační složky státu se již v případě zjišťovaných ukazatelů týkajících

se vybavenosti blíží ke 100% hranici a nyní pro ně bude důležité si dosaženou úroveň ve vybavenosti udržet a dále zvyšovat kvalitu nabízených služeb.⁸⁹

Vláda dále přijala opatření, která se snaží posílit konkurenční výhody průmyslové základny a to především automobilový průmysl, který má mimořádnou pozici v ekonomické i sociální oblasti. Dále byla realizována opatření, která podporují udržitelné využívání zdrojů a posilují vzájemné působení mezi ochranou životního prostředí a hospodářským růstem. Hlavními zdroji finanční podpory pro environmentální technologie jsou program MPO, Operační program Podnikání a inovace 2007-2013 a programy MŽP – Operační program Životního prostředí a nově program Zelená úsporám.⁹⁰

Členské státy stále dosahují dobrých výsledků při včasném provádění dohodnutých pravidel vnitřního trhu do svých zákonů. Členským státům zbývá v oblasti vnitřního trhu převést do národního práva v průměru jen 1,0 % směrnic, u nichž již uplynula lhůta pro jejich provedení. Tím většina členských států splňuje nový 1% cíl, na němž se dohodly hlavy států. Sedmáct členských států tento cíl splnilo, celkem 14 států dosáhlo svého nejlepšího výsledku nebo se mu vyrovnalo. V případě 27 členských států dosahuje průměrný deficit v provádění směrnic z oblasti vnitřního trhu do vnitrostátního práva úrovně 1,0 %. Tato hodnota odpovídá novému cíli, kterého by mělo být dosaženo nejpozději v roce 2009. Stále však nebylo 92 směrnic v oblasti vnitřního trhu včas provedeno do práva členských států. Mezi těmito 92 směrnicemi je 22 směrnic, u nichž lhůta pro provedení uplynula již před více než dvěma lety.

14 členských států dosáhlo svého zatím nejlepšího výsledku nebo se mu vyrovnalo: Dánsko, Malta, Slovinsko, Nizozemsko, Rumunsko, Slovensko, Lotyšsko, Maďarsko, Finsko, Francie, Rakousko, Irsko, Česká republika a Portugalsko.

O první místo se dělí Dánsko a Malta (0,3 %), kterým k dosažení nulového deficitu chybí pouze pět směrnic.

---

89 ČSÚ [online]. 15.12.2010 [cit. 2010-12-28]. Využívání ICT v organizacích veřejné správy - výsledky za rok 2009. Dostupné z WWW: <http://www2.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vyuzivani_ict_v_organizacich_verejne_spravy_vysledky_za_rok_2008>.

90 ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFORM ČR 2008-2010. Říjen 2009. str.28.

Nejvýraznějšího pokroku dosáhla Česká republika, která snížila svůj deficit v provádění o 1,1 % na hodnotu 1,4 %. Stále se však pohybuje v tabulce na zadních místech. Celkem do českého práva neprovedla 22 směrnic vnitřního trhu.⁹¹

Malé a střední firmy mají významné postavení v ekonomice EU. Malé a střední podniky tvoří 99,8 % všech podniků, poskytují dvě ze tří pracovních míst v soukromém sektoru a na HDP EU se podílejí z 58%. Jejich velikost je však omezuje při získávání financí a zabývání se náročnou administrativou. Nadbytečná administrativní zátěž vznikající jak na evropské, tak i národní úrovni se během rozhovorů se zástupci podnikatelů objevila hned několikrát. Podnikatelští zástupci si také stěžují, že je těžké najít informace o způsobu implementovaných směrnic do českého právního řádu, aby tak mohli podnikatele připravit na novou legislativu. Evropská komise se snaží průběžně zlepšovat podnikatelské prostředí snížením administrativní zátěže, ať již konsolidací některých právních předpisů či rušením zbytečné administrativy. Evropská komise si stanovila snížit administrativní zátěž o 25% do roku 2012 a lze předpokládat, že se jí podaří překročení tohoto redukčního cíle a dosažení snížení až o 33% (úspory ve výši 40 mld. Eur). Česká republika si stanovila snížit administrativní zátěž o 20% do roku 2010, a to k základu roku 2005. Do roku 2010 však sníží zátěž pouze o 17%, tedy o něco méně, než se předpokládalo. Česká republika zavedla několik opatření na snížení administrativní zátěže: zjednodušení a urychlení procesu vzniku živnostenských oprávnění a usnadnění vstupu do podnikání, zrušení povinnosti plátce oznamovat správci daně uplatňování daně místo osvobození od daně u nájmu pozemků, staveb, bytů a nebytových prostor, dále pak zavedení paušálu u knihy jízd, zjednodušení procedury související s přístupem cizinců na pracovní trh v rámci projektu zaměstnávání cizinců – držitelů tzv. "zelené karty".⁹²

V oblasti operačního plánu, rozšířit, zlepšit a propojit evropskou infrastrukturu a dokončit schválené prioritní přeshraniční projekty, byla přijata řada programů. Dopravní sektorové strategie jsou jedním ze strategických dokumentů, který rozpracovává určité oblasti základního strategického dokumentu pro rozvoj sektoru doprava, kterým je Dopravní politika ČR pro léta 2005–2013 (dále jen Dopravní politika ČR). Potřeba zpracování

---

91 *EUROPA* [online]. 19.02.2009 [cit. 2010-12-28]. ČR dosáhla nejvýraznějšího pokroku v provádění směrnic vnitřního trhu, stále však zůstává pozadu.

Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/09297_cs.htm>.

92 *CEBRE* [online]. 29.11.2010 [cit. 2010-12-28]. Zkušenost v podnicích. Dostupné z WWW: <<http://www.cebre.cz/cz/novinky/novinka-395/>>.

strategického dokumentu, který se zabývá otázkou rozvoje dopravní infrastruktury jednotlivých druhů dopravy, vychází ze snahy tento vývoj korigovat takovým způsobem, aby byla podpořena konkurenceschopnost jednotlivých odvětví a v plné míře využity pozitivní aspekty jednotlivých druhů dopravy.

Strategický dokument reflektuje potřebu hodnotit pozici jednotlivých odvětví v širším územním i časovém kontextu. Zohledňuje přesah dopravního přístupu v návaznosti na budování transevropských dopravních sítí včetně trendů, které lze očekávat jak na základě vnitrostátní, tak i evropské situace. Dokument si rovněž klade za cíl nastínit rámcové trendy a vývoj jednotlivých odvětví v delším časovém horizontu do roku 2030.⁹³

Tabulka č. 9: Výdaje Státního fondu dopravní infrastruktury (v mil. Kč)

2006	2007	2008	2009	Schválený rozpočet 2010	Rozpočet 2011	Výchled rozpočtu 2012	Výchled rozpočtu 2013
48 774	52 435	70 430	73 142	96 021	61 288	68 400	65 800

Zdroj: Státní fond dopravní infrastruktury

Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury ovlivňuje hospodářská krize, v jejímž důsledku klesají daňové příjmy SFDI a také výtěžnost výkonového zpoplatnění silničních úseků. V souvislosti se současnou ekonomickou situací došlo rovněž k přehodnocení řady projektů, které se buď posouvají do dalších let nebo byly úplně zrušeny.

5.3.3 Část zaměstnanost

Hlavním směrem politiky zaměstnanosti je dosažení plné zaměstnanosti, zlepšování kvality a produktivity práce a posilování sociální a územní soudržnosti. Politiky by měly přispět k tomu, aby celková průměrná míra zaměstnanosti v Evropské unii do roku 2010 dosáhla 70%, z toho alespoň 60% u žen a 50% u starších pracovníků (55-64 let), a aby se snížila nezaměstnanost a neaktivita.

Přehled cílů a referenčních úrovní stanovených v rámci evropské strategie zaměstnanosti:

- aby každé nezaměstnané osobě bylo nabídnuto pracovní místo, učební poměr, doplňující odborná příprava nebo jiné opatření zaměstnanosti; v případě mladých

⁹³ Časopis SILNICE ŽELEZNICE [online]. 8.4.2010 [cit. 2010-12-29]. Dopravní sektorové strategie. Dostupné z WWW: <<http://www.silnice-zeleznice.cz/clanek/dopravni-sektorove-strategie/#t1>>.

lidí, kteří ukončili školní docházku nejpozději do čtyř měsíců do roku 2010 a v případě dospělých nejpozději do dvanácti měsíců.

- Aby se do roku 2010 25% dlouhodobě nezaměstnaných zapojilo do aktivních opatření ve formě odborné přípravy, rekvalifikace, pracovní praxe nebo jiné opatření týkajícího se zaměstnatelnosti s cílem dosáhnout průměru tří nejvyspělejších členských států.
- Aby osoby hledající zaměstnání v rámci EU měly možnost nahlížet do seznamů všech volných pracovních míst inzerovaných prostřednictvím služeb zaměstnanosti členských států.
- Aby do roku 2010 došlo na úrovni EU ke zvýšení skutečného průměrného věku odchodu z trhu práce o pět let oproti roku 2001.
- Aby do roku 2010 byla zajištěna péče pro alespoň 90% dětí ve věku od 3 let až do doby zahájení školní docházky a pro alespoň 33% dětí mladších 3 let věku.
- Aby průměrná míra počtu mladých lidí, kteří předčasně ukončují školní docházku, nepřesahovala v EU 10%.
- Aby do roku 2010 alespoň 85% mladých lidí v EU ve věku 22 let mělo ukončené vyšší střední vzdělání.
- Aby průměrná míra účasti na celoživotním učení v EU dosáhla alespoň 12,5% u obyvatelstva v produktivním věku (věková skupina 25 až 64 let).⁹⁴

Podle analýzy vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v 1. pololetí 2010 celková míra zaměstnanosti obyvatelstva ve věku 15-64 let, meziročně klesla o 1 p.b. na 64,5%. Míra zaměstnanosti žen klesla o 0,9 p.b. na 55,9%, míra zaměstnanosti mužů o 1,1 p.b. na 72,9%. Míra zaměstnanosti starších (55-64 let) vzrostla o 0,1 p.b. a činila 46,2%.⁹⁵

Naplnění cílů EU v mírách zaměstnanosti do roku 2010 (celková míra zaměstnanosti osob 15-64 let alespoň 70%, míra zaměstnanosti žen 15-64 let alespoň 60%, míra zaměstnanosti starších pracovníků alespoň 50%) celosvětová finanční a ekonomická krize oddálila.

---

94 *Integrovaný portál MPSV* [online]. 27.07.2010 [cit. 2010-12-29]. Evropská strategie zaměstnanosti. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/evropskastrateg>>.

95 ANALÝZA VÝVOJE ZAMĚSTNANOSTI A NEZAMĚSTNANOSTI V 1. POLOLETÍ 2010. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Říjen 2010.

Tabulka č. 10: Míra zaměstnanosti podle věku (v %)

věkové skupiny	1. pololetí 2009			1. pololetí 2010		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 64	65,5	74,0	56,8	64,5	72,9	55,9
15 - 24	26,6	31,1	21,8	24,2	28,6	19,6
25 - 39	77,8	90,3	64,5	77,6	90,2	64,2
40 - 54	88,1	90,7	85,5	87,0	89,7	84,2
55 - 64	47,6	60,8	35,4	46,2	58,0	35,2
15+	55,0	64,6	45,8	53,9	63,2	45,0
20 - 64	71,1	80,5	61,6	70,0	79,1	60,6

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

K 30.6.2010 činila míra nezaměstnanosti 8,5%, což znamená meziroční nárůst o 0,5 p.b. Průměrná míra nezaměstnanosti se v 1. pololetí 2010 meziročně zvýšila ze 7,4% na 9,4%.

Graf č. 11: Vývoj míry nezaměstnanosti 2005 - 1/2 2010 (v %)

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Realizace politiky zaměstnanosti byla i v 1. pololetí 2010 ovlivněna celosvětovou finanční a ekonomickou krizí. Pokles hospodářského růstu české ekonomiky se rovněž promítl do poklesu zaměstnanosti a růstu nezaměstnanosti. Politika zaměstnanosti se proto zaměřila na udržení maximálně možné úrovně zaměstnanosti a na pomoc všem občanům, kteří ztratili zaměstnání, realizací opatření z protikrizového plánu přijatého vládou. Pokračuje rovněž podpora zaměstnavatelů v rámci systému investičních pobídek. Podpora je určena na vytvoření nových pracovních míst, k rekvalifikaci nebo školení zaměstnanců.

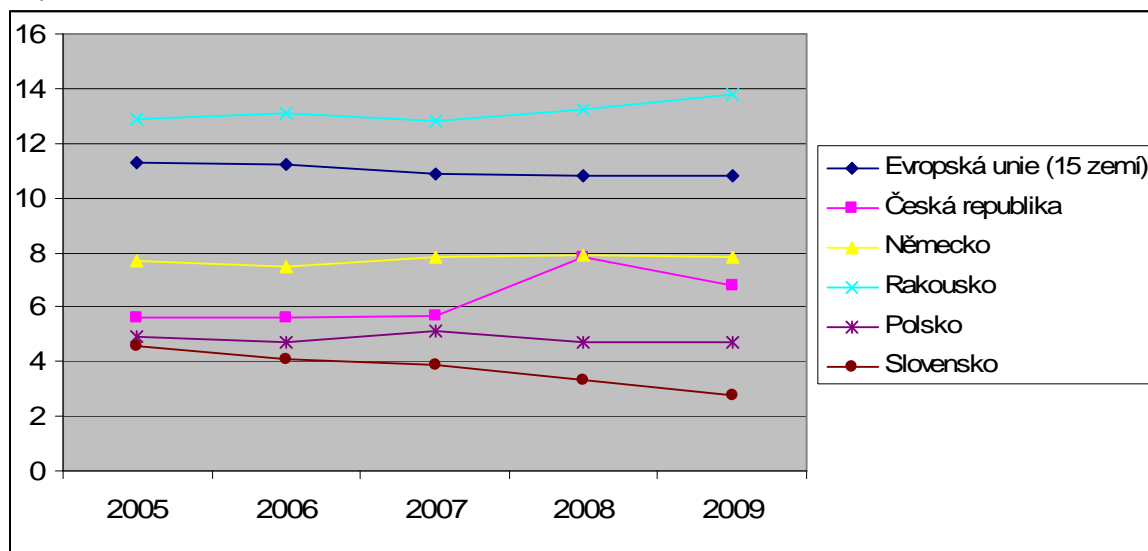
Tabulka č. 11: Předčasně ukončené vzdělání (Procento obyvatel ve věku 18-24 let s nejvyšším dosaženým vzděláním základním a nižším, kteří nepokračují v dalším vzdělávání nebo odborné přípravě)

	2005	2006	2007	2008	2009
Evropská unie (15 zemí)	17,5	17,3	16,9	16,7	15,9
Česká republika	6,2	5,1	5,2	5,6	5,4
Německo	13,5	13,6	12,5	11,8	11,1
Rakousko	9,1	9,8	10,7	10,1	8,7
Polsko	5,3	5,4	5	5	5,3
Slovensko	6,3	6,6	6,5	6	4,9

Zdroj: Eurostat

Jak uvádí tabulka v ohledu na předčasně ukončeného vzdělání si Česká republika vede velice dobře a to jak v porovnání se současným stavem EU, tak se strategickým cílem, který by neměl přesáhnout 10%. Průměrná míra účasti na celoživotním učení v EU by měla dosahovat do konce roku 2010 alespoň 12,5% u obyvatelstva v produktivním věku. Česká republika má v této oblasti co dohánět a je zřejmé, že do konce roku 2010 tento ambiciózní plán nesplní, i přestože již byla přijata opatření jako např. Strategie celoživotního učení.

Graf č. 12: Celoživotní vzdělávání (v %)

Zdroj: Eurostat

Česká republika se dostává do situace, že budou vedle sebe dlouhodobě aktivně působit početně slabé ročníky mladých s vysokým zastoupením vysokoškoláků a velmi silné ročníky s hluboce podprůměrným podílem vysokoškolsky vzdělaných lidí. Otázka zvyšování kvalifikace dnešních třicátníků a čtyřicátníků, ať již cestou formálního

či neformálního studia, se tak stává výrazným faktorem ovlivňujícím ekonomickou a sociální situaci občanů.

Jedno z doporučení, které bylo ČR adresováno Evropskou komisí na začátku roku 2009, se týkalo nutnosti zlepšit spolupráci vzdělávacích institucí a podniků. ČR v rámci tohoto doporučení schválila Akční plán podpory odborného vzdělávání, které se zaměřuje právě na podporu spolupráce se zaměstnavateli.

6 Vývoj Lisabonské strategie po roce 2010

Ke konci roku 2010 je na místě zamyslet se nad racionalitou cílů vytyčených Lisabonskou strategií, jejich vzájemnou slučitelností a rovněž nad otázkou, v jakém směru Lisabonská strategie změnila Evropskou unii.

V roce 2000 přijala Evropská rada tzv. Lisabonskou strategii s cílem vytvořit z EU do roku 2010 „*nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa založenou na znalostech, schopnou udržitelného hospodářského růstu, vytváření více kvalitních pracovních příležitostí a zachovávající sociální soudržnost*“. Lisabonská strategie měla být reakcí EU na nové výzvy, jimiž se jeví být na jedné straně globalizace a stále rostoucí vliv „nových“ ekonomik (Brazílie, Indie, Čína) a na druhé straně stárnutí populace v zemích EU. Samotná strategie prošla během 10 let své platnosti jistým vývojem, z něhož byla patrná snaha všech účastníků zvýšit povědomí o její existenci a motivovat vlády členských států k tomu, aby se jejímu plnění více věnovaly. Ještě před definitivním vyhodnocením lisabonské strategie se však zástupci členských zemí dohodli, že strategie, ač nebyla jednoznačně úspěšná, by měla nějakým způsobem pokračovat. Na základě sdělení Komise z 3. 3. 2010 byly zahájeny diskuze o nové strategii nazvané Evropa 2020 (Strategie Evropa 2020). Strategii včetně jejích hlavních cílů schválila Evropská rada 17. června 2010.

V návaznosti na předchozí Lisabonskou strategii zůstala členským státům povinnost odevzdávat Národní programy reforem. Strategické dokumenty, v nichž vláda nastíní své hlavní záměry v oblasti makroekonomické politiky (která musí být v souladu s obsahem konvergenčního programu) a strukturálních reforem na produktových trzích a na trhu práce. Podle nových pravidel budou Národní programy reforem (NPR) odevzdávány každý rok v dubnu společně s konvergenčními programy/programy stability. Nový NPR by měl pokaždé navazovat na verzi z předchozího roku. Za tímto účelem by NPR měl obsahovat část hodnotící a rekapitulační, jež nabídne informace o pokroku v dříve zahájených iniciativách. Kromě toho by měl NPR obsahovat také část výhledovou, v níž vláda nastíní své střednědobé plány a záměry (s minimálně 3-letým časovým horizontem).

Nový NPR vypracují členské státy poprvé až v roce 2011. V listopadu 2010 výjimečně odevzdají Komisi stručný koncept svého NPR.⁹⁶

---

⁹⁶ Ministerstvo financí České republiky [online]. 2010 [cit. 2010-12-30]. Strategie Evropa 2020. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_strategie_evropa_2020.html>.

6.1 Strategie Evropa 2020

Evropa může uspět pouze tehdy, bude-li jednat kolektivně – jako Unie. EU potřebuje strategii, která by přispěla k tomu, aby z krize vyšla posílena, a která by z ní učinila inteligentní a udržitelnou ekonomiku podporující začlenění a vykazující vysokou úroveň zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti. Strategie Evropa 2020 stanovuje vizi evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. století.

Strategie Evropa 2020 předkládá tři vzájemně se posilující priority:

- Inteligentní růst: rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích.
- Udržitelný růst: podporovat konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiku méně náročnou na zdroje.
- Růst podporující začlenění: podporovat ekonomiku s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat sociální a územní soudržností.

Evropská unie potřebuje vymezit úroveň, které by chtěla dosáhnout do roku 2020. Za tímto účelem Komise navrhuje následující hlavní cíle EU:

- Zvýšení míry zaměstnanosti populace ve věku 20-64 let minimálně na 75%.
- Navýšení investice do výzkumu a vývoje na úroveň 3% HDP.
- Snížení energetické náročnosti ekonomiky nejméně o 20%, zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů na energetickém mixu o 20% a redukce emisí skleníkových plynů o 20%, s možným navýšením redukčního cíle na 30% (za podmínky, že se ostatní ekonomicky rozvinuté státy zavážou ke srovnatelným redukčním závazkům a vyspělejší rozvojové země se adekvátně zapojí do tohoto úsilí).
- Zvýšení počtu vysokoškolsky vzdělaných lidí ve věku 30-34 let ze současných 31% nejméně na 40% a snížení počtu žáků předčasně opouštějících vzdělávací systém ze současných 15% na úroveň pod 10%.
- Snížení počtu obyvatel ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením nejméně o 20 milionů.

Tyto cíle jsou ve vzájemném vztahu a jsou prvořadě pro dosažení celkového úspěchu. Komise navrhuje převést cíle EU do podoby vnitrostátních cílů a směrů, a tím zaručit, že každý členský stát strategii Evropa 2020 přizpůsobí své konkrétní situaci.⁹⁷

Kromě hlavních cílů navrhla Komise také 7 tzv. vlajkových iniciativ. Jedná se o návrhy opatření a aktivit jejichž těžiště bude na úrovni Společenství, budou doplněny opatřeními na úrovni jednotlivých členských států a jejich cílem bude přispět k naplňování strategie Evropa 2020. Vlajkové iniciativy jsou rozděleny podle hlavních priorit strategie Evropa 2020.

Iniciativami, které podpoří růst jsou:

inovační unie

Zlepšení podmínek a přístupu k finančním zdrojům pro výzkum a inovace; cílem je zaměřit VaV a inovační politiku na hlavní výzvy, kterým EU čelí (klimatická změna, energetická účinnost, efektivní využívání zdrojů, demografie).

mládež v pohybu

Zlepšení výsledků a mezinárodní atraktivity evropských vysokoškolských institucí, zvýšení kvality všech úrovní vzdělávání, podpora mobility studentů; cílem je zvýšit kvalifikaci většího počtu mladých lidí, zvýšit jejich mobilitu a zaměstnatelnost.

digitální agenda pro Evropu

Zajištění přístupu k vysokorychlostnímu internetu, vytvoření jednotného evropského digitálního trhu, větší užití digitálních technologií veřejnou správou; cílem je urychlení rozvoje vysokorychlostního internetu a využití jednotného digitálního trhu domácnostmi a podniky.

Evropa méně náročná na zdroje

Oddělení hospodářského růstu od využívání zdrojů, podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, větší využití obnovitelných zdrojů energie, modernizace dopravního sektoru

---

97 SDĚLENÍ KOMISE. EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Březen 2010. Str. 5.

a zvýšení energetické účinnosti; cílem je posun ke společnosti méně náročné na zdroje a s nízkou produkcí uhlíku, jež využívá všechny zdroje účinným způsobem.

průmyslová politika pro éru globalizace

Zvýšení konkurenceschopnosti, zlepšení podnikatelského prostředí (zejména pro SMEs) a podpora rozvoje silné a udržitelné průmyslové základny; cílem je zlepšit konkurenceschopnost evropského průmyslu prostřednictvím zvýšení produktivity.

program pro nové dovednosti a nová pracovní místa

Modernizace trhů práce, zvyšování znalostí a dovedností pracovníků za účelem zvýšení participace, zvýšení pracovní mobility; cílem je zvýšit zaměstnanost a zajistit udržitelnost evropských sociálních modelů.

evropská platforma proti chudobě

Zdokonalení otevřené metody spolupráce, zhodnocení adekvátnosti a udržitelnosti sociálních a zdravotních systémů, výměna dobrých zkušeností; cílem je zajištění hospodářské, sociální a územní soudržnosti, větší sdílení výhod vyplývajících z růstu a zaměstnanosti ve velkém měřítku a umožnit lidem postiženým chudobou a sociálním vyloučením žít důstojně a aktivně se zapojovat do společnosti.⁹⁸

Těchto sedm stěžejních iniciativ bude závazných jak pro Evropskou unii, tak pro členské státy. Nástroje na úrovni EU, jako například jednotný trh, finanční nástroje a nástroje vnější politiky, budou plně mobilizovány za účelem odstranění překážek a dosažení cílů strategie Evropa 2020. Komise si jakožto okamžitou prioritu vytyčila stanovit vše potřebné pro vypracování věrohodné strategie pro překonání krize, pro pokračování reformy finančních systémů, zajištění rozpočtové konsolidace pro dlouhodobý růst a pro posílení koordinace uvnitř hospodářské a měnové unie.

Evropská rada ponese za novou strategii plnou zodpovědnost a bude jejím ústředním prvkem. Komise bude sledovat pokrok vedoucí k dosažení cílů, usnadňovat výměnu politických postupů a činit nutné návrhy, jejichž cílem bude stanovit směr, kterým by se

---

98 *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-12-30]. Strategie Evropa 2020. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_strategie_evropa_2020.html>.

činnosti měly ubírat, a provádět stěžejní iniciativy EU. Evropský parlament bude vůdčí silou mobilizující občany a působící jakožto spoluvůrce právních předpisů v oblasti klíčových iniciativ. Tento partnerský přístup by se měl rozšířit do výborů EU, vnitrostátních parlamentů a vnitrostátních, regionálních a místních orgánů, k sociálním partnerům a zúčastněným stranám a občanské společnosti, aby mohl každý přispět k realizaci uvedené vize.⁹⁹

Do strategie Evropa 2020 byly začleněny také tzv. Integrované směry. Na základě dřívějšího konsensu a v zájmu zvýšení jejich účinnosti byl počet integrovaných směrů snížen na 10 a měly by zůstat v platnosti nejméně do roku 2014. Návrh integrovaných směrů politicky podpořila Evropská rada 17. 6. 2010. První část, tj. hlavní směry hospodářských politik, schválila Rada ECOFIN 13. 7. 2010. Ke druhé části, tj. ke směrům zaměstnanosti, vyjádřil své stanovisko Evropský parlament a jako celek byly schváleny v říjnu 2010. V rámci integrovaných směrů na období 2010 – 2014 by mělo platit těchto 10 doporučení:

- Zajistit kvalitu a udržitelnost veřejných financí.
- Vyřešit makroekonomické nerovnováhy.
- Snížit nerovnováhy v eurozóně.
- Optimalizovat podporu VaV a inovací, posílit znalostní trojúhelník a rozvinout potenciál digitální ekonomiky.
- Zlepšit účinnost zdrojů a snížit emise skleníkových plynů.
- Zlepšit prostředí pro podnikatele a spotřebitele a zmodernizovat průmyslovou základnu.
- Zvýšit participaci na trhu práce a snížit strukturální nezaměstnanost.
- Zajistit kvalifikovanou pracovní sílu schopnou reagovat na potřeby trhu práce, podporovat kvalitu pracovních míst a celoživotní učení.
- Zlepšit výkonnost systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních a zvýšit účast v terciárním vzdělávání.
- Podpořit sociální začleňování a boj proti chudobě.¹⁰⁰

---

99 SDĚLENÍ KOMISE. EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Březen 2010. Str. 6.

100 *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-12-30]. Strategie Evropa 2020. Dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_strategie_evropa_2020.html>.

6.2 Předpoklady úspěchu

Aby bylo možné plnit cíle této strategie, musí být mobilizovány všechny politiky, nástroje a právní akty i finanční nástroje EU. Komise chce zdokonalit hlavní politiky a nástroje, jako je jednotný trh, rozpočet a vnější hospodářský program EU, aby se mohly zaměřit na plnění cílů strategie Evropa 2020. Nedílnou součástí této strategie jsou operativní návrhy, jak zajistit jejich plné zapojení do strategie Evropa 2020.

Jednotný trh

Podniky a občané se potýkají s každodenní realitou, kde sice jednotný trh právně existuje, ale přeshraničním činnostem stále brání překážky. Uvědomují si nedostatečnost propojení sítí a nerovnoměrnost prosazování pravidel jednotného trhu. Musí se stále často vyrovnávat s existencí 27 rozdílných právních systémů pro jedinou transakci.

Aby mohla EU směřovat jednotný trh k plnění cílů strategie, potřebuje mít dobře fungující a dobře propojené trhy, kde jsou růst a inovace stimulovány díky hospodářské soutěži a dostupnosti zboží pro spotřebitele.¹⁰¹

Kroky vedoucí k odstranění překážek na jednotném trhu:

- Posílit struktury pro včasné a přesné provádění opatření na jednotném trhu (mimo jiné regulace sítí, směrnice o službách a balíček právních předpisů pro finanční trhy a o dohledu nad nimi), účinně je prosazovat a rychle řešit případné problémy.
- Prosazovat program promyšlených právních předpisů, například zvážit širší využívání nařízení než směrnic, začít hodnotit stávající právní předpisy ex-post, provádět sledování trhu, snížit administrativní zátěž, zlepšit podnikatelské prostředí, zejména pro malé a střední podniky, a podporovat podnikání.
- Upravit právní předpisy EU a členských států dle požadavků digitálního věku tak, aby podpořily volný pohyb obsahu s vysokou úrovní důvěryhodnosti pro spotřebitele a podniky; to si vyžádá úpravu pravidel týkajících se odpovědnosti, záruk, dodávek a řešení sporů.
- Zajistit, aby pro podniky a spotřebitele bylo snazší a méně nákladné uzavírat smlouvy s partnery v jiných zemích EU, zejména jim zpřístupnit harmonizovaná řešení pro spotřebitelské smlouvy a modely smluvních ustanovení EU a pokročit dále ve vytváření fakultativního evropského smluvního práva.

---

101 SDĚLENÍ KOMISE. EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Březen 2010. Str. 21.

- Zajistit, aby pro podniky a spotřebitele bylo jednodušší a méně nákladné dosahovat prosazování smluv a uzavírání soudních rozsudků a dokumentů v dalších zemích EU.¹⁰²

Investice do růstu: politika soudržnosti, mobilizace rozpočtu EU a soukromých prostředků

Pro dosažení cílů strategie Evropa 2020 je zásadní mít regulační prostředí, které zajistí efektivnost a současně bezpečnost finančních trhů. Evropa musí co nejvíce mobilizovat své finanční prostředky, využívat nové způsoby kombinování soukromých a veřejných prostředků a vytváření inovativních nástrojů na financování potřebných investic, mimo jiné prostřednictvím partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem.

Opatření vedoucí k inovativnímu řešení financování:

- Plně využít všech možností, jak zlepšit efektivitu a účelnost stávajícího rozpočtu EU prostřednictvím jasnějšího stanovení priorit a lepšího sladění výdajů EU s cíli strategie Evropa 2020, aby se tak vyřešila současná rozdrobenost nástrojů financování EU. Měla by se rovněž plně využívat možnost revidovat finanční nařízení za účelem rozvoje potenciálu inovativních nástrojů financování a současně by mělo být zajištěno řádné finanční řízení.
- Ve spolupráci s EIB/EIF a soukromým sektorem je třeba především vytvořit nové finanční nástroje, jež by reagovaly na dosud nenaplněné potřeby podniků. Komise bude koordinovat iniciativu zaměřenou na získávání dalšího kapitálu na podporu inovativních a rozvíjejících se podniků.
- Vytvořit skutečně účinný evropský trh pro rizikový kapitál, jenž by značně zjednodušil přímý přístup podniků na kapitálové trhy, a prozkoumat možnosti pobídek pro soukromý sektor, které by zpřístupnily financování pro začínající podniky a inovativní malé a střední podniky.¹⁰³

Využívat nástroje v oblasti vnější politiky

EU je globální hráč a pracuje na vytvoření skutečného partnerství s rozvojovými zeměmi, usilujícího o vymýcení chudoby, podporu růstu a splnění rozvojových cílů tisíciletí.

---

102 SDĚLENÍ KOMISE. EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Březen 2010. Str. 22.

103 SDĚLENÍ KOMISE. EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Březen 2010. Str. 23.

Návrh obchodní strategie pro Evropu do roku 2020:

- Důraz na dokončování probíhajících mnohostranných i jednostranných jednání, zejména těch, jež mají nejsilnější ekonomický potenciál, jakož i na lepší vymáhání stávajících dohod, zvláště týkajících se necelních překážek obchodu.
- Iniciativy zaměřené na otevírání obchodu v odvětvích budoucnosti, jako jsou ekologické produkty a technologie či výrobky a služby špičkové technologické úrovně, a na mezinárodní standardizaci, především v rostoucích oblastech.
- Návrhy na vedení strategických dialogů na vysoké úrovni s klíčovými partnery, při nichž by se probíraly strategické otázky sahající od přístupu na trh přes regulační rámec, globální nerovnováhu, energie a změnu klimatu, přístup k surovinám a globální chudobu až po vzdělávání a rozvoj. Rovněž je třeba pracovat na posílení Transatlantické hospodářské rady a USA, dialogu na vysoké úrovni s Čínou o hospodářských otázkách a prohloubení vztahů s Japonskem a Ruskem.
- Počínaje rokem 2011 a poté každý rok před jarním zasedáním Evropské rady bude vypracována zpráva o překážkách obchodu a investic, jež vymezí způsoby, jak zlepšit přístup na trh a regulační prostředí pro podniky EU.¹⁰⁴

6.3 Řízení strategie Evropa 2020

Pro uskutečnění transformačních změn bude strategie Evropa 2020 potřebovat lepší zaměření, jasné cíle a transparentní srovnávací ukazatele pro hodnocení pokroku. K tomu je nutné mít rámec pro lepší řízení, který využije všechny dostupné nástroje pro včasné a účinné provádění.

Tato strategie by měla být zaměřena na tématickém přístupu a pozornějším dohledu nad jednotlivými členskými zeměmi. Zprávy o hodnocení strategie Evropa 2020 a Paktu o stabilitě a růstu budou probíhat současně a to tak, aby došlo ke sblížení prostředků a cílů a současně aby tyto nástroje zůstaly oddělené a integrita Paktu zachována. Znamená to navrhnout roční programy stability či konvergenční programy a současně i účinnější programy reforem, jež vypracuje každý členský stát. Uvede v nich, která opatření budou předmětem zpráv o pokroku směrem k cílům dané země a jaké zásadní strukturální

---

104 SDĚLENÍ KOMISE. EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Březen 2010. Str. 24.

reformy budou použity pro odstraňování překážek růstu. Tyto programy a zprávy o pokroku při jejich provádění pak Komise posoudí. Zvláštní pozornost věnuje problémům hospodářské a měnové unie.¹⁰⁵

Politická doporučení členskými státy se budou týkat jednak podávání zpráv o jednotlivých zemích a jednak tématického přístupu strategie Evropa 2020. Pokud jde o dohled nad jednotlivými zeměmi, budou to stanoviska k programům stability nebo ke konvergenčním programům podle nařízení Rady (ES) č. 1466/97 a doporučení v rámci hlavních směrů hospodářských politik. Doporučení v rámci dohledu nad jednotlivými zeměmi by se zabývala otázkami, jež mají významné důsledky pro makroekonomiku a veřejné finance, zatímco doporučení v rámci tématického přístupu by obsahovala podrobné rady týkající se mikroekonomických problémů a zaměstnanosti. Tato doporučení by byla dostatečně přesná a poskytovala by časový rámec, v němž by měl dotčený členský stát přijmout opatření (např. dva roky). Členský stát by pak určil, pomocí jakých opatření bude tato doporučení uplatňovat. Pokud by členský stát po uplynutí určené doby vhodně nereagoval na politická doporučení Rady nebo by prováděl politiku směřující proti těmto radám, Komise by vydala politické varování.¹⁰⁶

6.4 Strategie Evropa 2020 jako příležitost k prosazování reforem v ČR

Členské státy, které s Komisí na přípravě Evropy 2020 spolupracovaly, doufají, že se nové strategii podaří nasměrovat Unii k lepším ekonomickým zítřkům a vyšší konkurenceschopnosti na globálních trzích.

Podle názoru Ministra pro evropské záležitosti Juraje Chmiela má ČR pochybnosti o splnění některých cílů jak je navrhuje Evropská komise. Podle Chmiela je například nereálný předpoklad Komise, že mezi lety 2007 a 2020 dojde v České republice ke zvýšení spotřeby elektrické energie o pouhých 4,6%. Ministr říká, že pokud chceme skutečně dosáhnout reálné konvergence se zbytkem Unie, není takový scénář možný.

---

105 SDĚLENÍ KOMISE. EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Březen 2010. Str. 28.

106 SDĚLENÍ KOMISE. EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Březen 2010. Str. 28.

V reakci na pět hlavních cílů strategie Evropa 2020 schválila také vláda ČR dne 7. 6. 2010 odpovídající cíle na národní úrovni:

- Dosažení celkové míry zaměstnanosti ve výši 75%.
- Zvýšení investic do výzkumu a vývoje na 2,7% HDP.
- V rámci snižování energetické náročnosti ekonomiky se ČR zavázala k úspoře spotřeby primárních energetických zdrojů, avšak konkrétní cíl pro rok 2020 zatím nebyl stanoven. V oblasti obnovitelných zdrojů energie již dříve schválená evropská směrnice ukládá ČR do roku 2020 zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na celkové energetické spotřebě na 13%. V oblasti redukce emisí skleníkových plynů si ČR rovněž stanovila cíl již dříve, a to snížit v období let 2008–2012 emise o 8% v porovnání s rokem 1990.
- Zvýšení poměru vysokoškolsky vzdělaných lidí ve věku 30-34 let na 32%; snížení poměru žáků předčasně opouštějících vzdělávací zařízení na 5,5%.
- V oblasti redukce chudoby zatím národní cíl ČR stanoven nebyl a o jeho výši probíhají jednání s Komisí.¹⁰⁷

V případě snah o redukci chudoby o 25% ministr zdůraznil, že v Česku žije nejméně obyvatel pod hranicí chudoby z celé Unie – pouhých 8%. Úspěchem spíše bude, když se toto číslo v budoucnosti výrazně nezvýší.

Jak vidno, česká vláda zůstává (s výjimkou prvního cíle) ve srovnání s ambicemi Komise dost při zemi.¹⁰⁸

Evropská unie se v cíli, jenž se týká zaměstnanosti a který již v březnu schválila Evropská rada, zavázala k tomu, že do roku 2020 zvýší celkovou míru zaměstnanosti ve věkové skupině od 20 do 64 let z dnešních 69% na 75%.

Jelikož se jedná o cíl, který ve skutečnosti představuje celoevropský průměr, národní státy si po dohodě s Komisí stanovily vlastní národní cíle, které se mohou, ale nemusí od těch unijních odlišovat. Tak je tomu i v případě České republiky. Vláda ČR na svém červnovém

---

107 *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2010-12-30]. Strategie Evropa 2020. Dostupné z WWW:

<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_strategie_evropa_2020.html>.

108 *Vláda ČR* [online]. 7.05.2010 [cit. 2010-12-30]. Strategie Evropa 2020: Češi volají po reálných cílech. Dostupné z WWW:

<<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/v-mediich/archiv-chmiel/strategie-evropa-2020-cesi-volaji-po-realnych-cilech-71530/>>.

zasedání totiž schválila národní cíl v oblasti zaměstnanosti v přesném znění jako je ten celounijní.

Zvyšování míry zaměstnanosti je zároveň jedním z klíčových faktorů budoucího růstu, především z důvodu současného demografického vývoje České republiky, stejně tak jako pokračování v zahájených strukturálních reformách. Je to základní podmínkou nejen naší budoucí konkurenceschopnosti, ale i celé EU, jejíž jsme nedílnou a propojenou součástí.

Pro dosažení národního závazku bylo následně stanoveno i několik dílčích cílů:

- Národní dílčí cíl míry zaměstnanosti žen: 65%.
- Národní dílčí cíl míry zaměstnanosti starších pracovníků: 55%.
- Národní dílčí cíl snížení míry nezaměstnanosti mladých osob (15-24 let): snížení o třetinu oproti roku 2010.
- Národní dílčí cíl snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalitací: snížení o čtvrtinu ve srovnání s rokem 2010.
- Národní dílčí cíl snížení administrativní zátěže podnikatelů oproti r. 2005: 30%.
- Národní dílčí cíl zvýšení produktivity práce oproti r. 2010: 20%.¹⁰⁹

Ke splnění cíle zaměstnanosti však bude potřeba zapojit i další rezervy trhu práce, které spočívají zejména v nedostatečné motivaci sociálního systému ke vstupu na trh práce, v nízké podpoře při sladování rodinného a pracovního života, v neflexibilních pracovních vztazích, v malé provázanosti potřeb trhu práce se vzdělávací soustavou a v mizivé dobrovolné účasti v programech celoživotního učení a v rekvalifikacích. Stejnou míru pozornosti bude nutné věnovat i zlepšování podnikatelského prostředí, podpoře živnostníků, zvyšování produktivity práce a snižování korupce, aby v ČR nová pracovní místa stejně rychle vznikala, jako zanikala, a nebylo tudíž pro nikoho tragédií ztratit práci.¹¹⁰

Na rozdíl od mnoha jiných zemí střední a východní Evropy je česká vláda přesvědčena, že jsou investice do vědy a výzkumu ve výši 3% HDP realistické. Evropská komise vytyčila pro jednotlivé členské státy různé cíle, které mají reflektovat aktuální stav jejich

---

109 *Vláda ČR* [online]. 10.12.2010 [cit. 2010-12-30]. Strategie Evropa 2020 a ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/cr/eu-2020-a-cr-78696/>>.

110 *Hospodářská komora České republiky* [online]. 2009 [cit. 2010-12-31]. Strategie Evropa 2020. Dostupné z WWW: <<http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-1/strategie-evropa-2020.aspx>>.

investic do sektoru. Pro Českou republiku, která v současnosti do vědy a výzkumu podle odhadů OECD investuje 1,54% HDP, Komise navrhla 2,3% investiční cíl. Česká vláda je však přesvědčena, že země může dosáhnout i lepších výsledků a určila nový ambicióznější cíl: investovat 2,7%. V současnosti vláda jedná o tom, jak by měly být 2,7% investice rozděleny mezi jednotlivými sektory – vládou, strukturálními fondy EU a soukromým sektorem.¹¹¹

Česká republika se k dvěma cílům, které se týkají vzdělávání, staví pozitivně. Pokud jde o snížení podílu žáků a studentů, kteří nedokončí započaté studium, pod 10%, nemá s ním ČR kvantitativní problém. Důvod, proč Česká republika neměla v průběhu vyjednávání o cíli na evropské úrovni žádné výhrady, je jednoduchý. V případě předčasných odchodů ze škol evropský cíl ČR dlouhodobě naplňuje.

Poměr dětí, které se rozhodnou předčasně ukončit studium na střední škole či učilišti, se totiž pohybuje v současné době kolem 5,6%. Vláda bývalého premiéra úřednické vlády, jež vedla jednání s Evropskou komisí, stanovila národní cíl na 5,5%.

Co se týče druhé části unijního cíle zaměřeného na zvýšení poměru populace (ve věku 30-34 let) s ukončeným terciárním vzděláním na 40%, ani zde by se Česká republika neměla při plnění národního závazku, jenž Fischerův kabinet stanovil na 32 %, příliš zapotit.

Statistika i v tomto případě hovoří pro Českou republiku. Podíl vysokoškoláků v této věkové skupině dosáhl v roce 2008 hodnoty 15,6%, v roce 2009 pak přibližně 17% a pro rok 2010 se počítá s údajem 18 – 20%. Na základě modelových výpočtů se dá také odhadnout, že podíl terciárně vzdělané populace dosáhne v roce 2015 zhruba 30% a o pět let později přinejmenším 35%.¹¹²

Zásadní podmínkou pro splnění jakýchkoli cílů na národní úrovni stanovovaných na základě strategie Evropa 2020 bude znovu nastartování hospodářského růstu. Česká republika bude muset pokračovat ve strukturálních reformách, zároveň usilovat o zvýšení pružnosti trhu práce např. úpravou zákoníku práce, vydat se cestou snižování

---

111 *EurActiv.cz* [online]. 4.6.2010 [cit. 2010-12-30]. Evropa 2020: Cíle ohledně vědy a výzkumu jsou podle vlády splnitelné. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/evropa-2020-cile-ohledne-vedy-a-vyzkumu-jsou-podle-vlady-splnitelne-007579>>.

112 *Vláda ČR* [online]. 20.7.2010 [cit. 2010-12-30]. Evropské záležitosti v médiích. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/v-mediich/vzdelani-pro-nas-nocni-murou-nebude--shoduji-se-odbornici-74577/>>.

administrativní zátěže zaměstnavatelů a pokusit se i o zjednodušení podmínek pro malé a střední podnikání.

Diskuse, která se na národní úrovni k cíli zaměstnanosti v průběhu několika minulých měsíců vedla, identifikovala několik slabých míst, které v současné době splnění stanoveného cíle brání. Kromě již zmíněného nedostatečného hospodářského růstu je to například: nedostatečná pružnost trhu práce a provázanost politiky zaměstnanosti s dalšími politikami (třeba lepší provázanost systému daní a dávek), nedostatečná geografická a meziodvětvová mobilita pracovní síly, nedostatečná a nevhodná struktura kvalifikace pracovní síly či nízké zapojení žen s dětmi do trhu práce (zejména v důsledku relativně dlouhé rodičovské dovolené).¹¹³

---

113 *EurActiv.cz* [online]. 7.09.2010 [cit. 2010-12-30]. Evropa 2020: Zaměstnanost zvýšit lze, chce to ale reformy. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/evropa-2020-zamestnanost-na-75--zvysit-lze-potrebuje-me-ale-reformy-007868>>.

7 Závěr

Postoje a názory k Lisabonské strategii se liší. Jedni si kladou otázku, zda-li je Evropská unie skutečně nekonkurenceschopná a zda-li je Lisabonská strategie tou nejvhodnější formou jak konkurenceschopnost EU posílit. Druzí v Lisabonské strategii vidí možnost koordinované politiky, která povede ke zlepšení dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí jednotlivých členských států, k celkovému zvyšování kvalitativní konkurenceschopnosti a podpoře aktivní politiky zaměstnanosti.

Základní metodologický problém však spočívá v tom, že hodnocení konkurenceschopnosti národních ekonomik a světových regionů jsou závislé na velkém množství měkkých dat, tedy odpovědích respondentů (jimiž jsou obvykle představitelé vyššího managementu) hájící zájmy, otevřeně či skrytě, podnikové sféry, především zahraničních investorů. Avšak ne vše, co prospívá zahraničnímu investorovi, prospívá současně dané zemi. Publikovaná hodnocení jsou posléze přijata představiteli národních států jako objektivní a ve jménu posilování konkurenceschopnosti se uskutečňují reformy v nových i starých členských státech EU. Ve jménu posilování konkurenceschopnosti politici národních států přehodnocují smysluplnost poskytování mnohých veřejných statků a výdajů na ně. Zvažují, kolik vzdělání, kolik zdravotní péče a kolik péče sociální mohou svým občanům poskytnout, aby neohrozili konkurenceschopnost své země

Není pochyb, že strategie obsahuje celou řadu smysluplných prvků a opatření. Byla identifikována slabá místa a příčiny v zaostávání hospodářské výkonnosti. Byly nastartovány některé prospěšné procesy jako např. koncepce udržitelného rozvoje. Lisabonská strategie tlačí na vlády členských států, aby přijaly za své reformy, které je nutné realizovat s cílem modernizace evropského hospodářství a za účelem zabezpečení sociálního modelu v podmínkách globalizace trhů, technologických změn, environmentálních problémů a stárnoucí populace.

Česká republika v rámci svého Národního programu reforem přijala bez výhrad za své priority, stanovené ve změněné Lisabonské strategii z roku 2005. Národní program reforem ČR 2005–2008 obsahuje priority a plánovaná reformní opatření v makroekonomické a mikroekonomické oblasti a politice zaměstnanosti. Reformy jsou

zaměřeny především na stabilizaci veřejných financí, zlepšení kvality podnikatelského prostředí, podporu vědy, výzkumu a inovací a zvýšení flexibility trhu práce.

V České republice však dlouhodobě chybí politická vůle k realizaci potřebných reforem. Vyostřená politická situace bohužel znemožňuje jakýkoliv racionální dialog. Chybou je rovněž prosazovat změny v rámci jednoho volebního období, což vede k přílišnému rozsahu a rychlosti prosazovaných změn, které neumožňují jejich dostatečné vysvětlení a akceptaci. Že české zdravotnictví potřebuje hlubokou reformu, je zřejmé už jen z kampaně „Děkujeme, odcházíme“, kdy zdravotnický personál není dostatečně finančně ohodnocen a podává hromadné výpovědi. Současný důchodový systém je dlouhodobě finančně neudržitelný a mikroekonomicky neefektivní. Brzdou rozvoje a konkurenceschopnosti je bezpochyby i veřejná správa. Data o produktivitě v ČR ukazují, že veřejný sektor a jeho produktivita jsou brzdou české ekonomiky. Velké mezery má Česko i ve školství. Je nutné, aby se vláda co nejdříve dohodla na konkrétních reformních krocích a aplikovala je postupně do praxe.

Z tohoto pohledu Lisabonská strategie vytváří této aktivní a prorůstové hospodářské politice prostor a strategický rámec, který je potřeba využít v přibližování se ke stanoveným cílům. Doporučení Evropské komise by ČR měla brát za své a připravovat navazující programy, které České republice pomohou, posunout se směrem kupředu.

Původní Lisabonská strategie rokem 2010 skončila. Výsledky jejího plnění jsou smíšené. Většina původně vytyčených cílů nebyla naplněna, na druhé straně se zástupci členských států i Komise shodují, že strategie byla pro ekonomiky EU přínosem a v pozměněné formě by měla pokračovat. Svě představy o budoucnosti Strategie pro růst a pracovní místa vyjádřily různé formace Rady EU. K debatě přispěla i Evropská komise, která v listopadu 2009 spustila speciální webové stránky, na nichž předkládá široké veřejnosti k vyjádření svůj dokument nazvaný Strategie EU 2020.¹¹⁴

EU potřebuje strategii, která by přispěla k tomu, aby z krize vyšla posílena, a která by z ní učinila inteligentní a udržitelnou ekonomiku podporující začlenění a vykazující vysokou úroveň zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti. Strategie Evropa 2020 stanovuje vizi evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. století.

---

114 *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2010 [cit. 2011-02-20]. Strategie Evropa 2020. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_strategie_evropa_2020.html>.

Zásadní podmínkou pro splnění jakýchkoli cílů na národní úrovni stanovovaných na základě strategie Evropa 2020 bude znovu nastartování hospodářského růstu. Česká republika bude muset pokračovat ve strukturálních reformách, zároveň usilovat o zvýšení pružnosti trhu práce např. úpravou zákoníku práce, vydat se cestou snižování administrativní zátěže zaměstnavatelů a pokusit se i o zjednodušení podmínek pro malé a střední podnikání.

8 Seznam použitých zdrojů

8.1 Seznam literatury

1. ČERNOCH, Pavel. Cesta do EU: východní rozšíření Evropské unie a Česká republika v období 1990-2004. Praha: LINDE, 2003. 159 s. ISBN 80-86131-40-8.
2. KADERÁBKOVÁ, Anna. Růst, stabilita a konkurenceschopnost III: Česká republika v globalizované a znalostní ekonomice. Praha: LINDE, 2007. 380 s. ISBN 978-80-86131-71-9.
3. KLVAČOVÁ, Eva, MALÝ, Jiří, MRÁČEK, Karel. Různé cesty ke konkurenceschopnosti: EU versus USA. Praha: Professional publishing, 2008. 236 s. ISBN 978-80-86946-84-9.
4. KLVAČOVÁ, Eva, a kol. Prohlubování evropské integrace. Praha: Professional Publishing, 2004. 212 s. ISBN 80-86419-78-9.
5. KLVAČOVÁ, Eva, MALÝ, Jiří, MRÁČEK, Karel. Lisabonská strategie: posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. 116 s. ISBN 80-86946-25-8.
6. KUČEROVÁ, Irah. Evropská Unie: hospodářské politiky. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 347 s. ISBN 978-80-246-1212-6.
7. PELTRÁM, Antonín, a kol. Evropská integrace a Česká republika. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 144 s. ISBN 978-80-247-2849-0.
8. PLCHOVÁ, Božena, a kol. Zahraniční ekonomické vztahy ČR. 3. přeprac. vyd. Praha: Economica, 2007. 154 s. ISBN 978-80-245-1285-3.

9. TOTH, Daniel. Lisabonská strategie: Hospodářská a sociální politika Evropské unie. Praha: Kernberg Publishing, 2009. 195 s. ISBN 978-80-87197-21-9.
10. TOTH, Daniel. Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020. Praha: Powerprint, 2010. 214 s. ISBN 978-80-87415-05-4.

8.2 Seznam dokumentů

1. ANALÝZA VÝVOJE ZAMĚSTNANOSTI A NEZAMĚSTNANOSTI V 1. POLOLETÍ 2010. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Říjen 2010
2. NÁRODNÍ LISABONSKÝ PROGRAM 2005-2008. Národní program reforem České republiky. Říjen 2005
3. SDĚLENÍ KOMISE EVROPA 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Březen 2010.
4. The Global Competitiveness Report 2006 – 2007
5. ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005-2008 (NÁRODNÍHO PROGRAMU REFOREM ČESKÉ REPUBLIKY). Říjen 2007
6. ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU REFOREM ČR 2008-2010. Říjen 2009

8.3 Internetové odkazy

1. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599/>
2. http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm
3. <http://www.mpo.cz/dokument2860.html>
4. http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_narodni_program_reforem_cr.html

5. <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695/>
6. <http://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie-a-vnitri-trh/>
7. http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599/#rizeni_lisabonskeho_procesu
8. http://ces.vse.cz/portal/?page=view_chapter&kap=108
9. <http://www.societas.cz/societas4/lisabon.htm>
10. http://www.euractiv.cz/cl/2/986/Proc_se_nedari_Lisabonske_strategii_na_okraj_Wim_Kokovy_zpravy
11. http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_narodni_program_reforem_cr_37451.html
12. http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_narodni_program_reforem_cr.html?year=2009
13. <http://www.e15.cz/burzy-a-trhy/makroekonomicka-data/ceska-ekonomika-rostlavy-3-ctvrtleti-o-2-8-procenta>
14. http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2010_pdf.pdf
15. <http://www.ct24.cz/ekonomika/duchodova-reforma/>
16. <http://domaci.ihned.cz/c1-48808250-vlada-chce-zvysit-dph-jeste-pred-penzijni-reformou>
17. <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=532844>
18. http://www2.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vyuzivani_ict_v_organizacich_verejne_spravy_vysledky_za_rok_2008
19. http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/09297_cs.htm
20. <http://www.cebrecz.cz/novinky/novinka-395/>
21. <http://www.silnice-zeleznice.cz/clanek/dopravni-sektorove-strategie/#t1>
22. <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/evropskastrateg>
23. http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_strategie_evropa_2020.html
24. <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/v-mediich/archiv-chmiel/strategie-evropa-2020-cesi-volaji-po-realnych-cilech-71530/>
25. <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/cr/eu-2020-a-cr-78696/>

26. <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-1/strategie-evropa-2020.aspx>
27. <http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/evropa-2020-cile-ohledne-vedy-a-vyzkumu-jsou-podle-vlady-splnitelne-007579>
28. <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/v-mediich/vzdelani-pro-nas-nocni-murou-nebude--shoduji-se-odbornici-74577/>
29. <http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/evropa-2020-zamestnanost-na-75--zvysit-lze-potrebujeme-ale-reformy-007868>

9 Přílohy

9.1 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Ekonomické postavení EU ve světě.....	16
Tabulka č. 2: Výdaje ze státního rozpočtu na výzkum a vývoj v letech 2005 – 2010.....	49
Tabulka č. 3: Meziroční nárůst výdajů na VaV ze státního rozpočtu.....	50
Tabulka č. 4: Předpokládaný vývoj institucionální podpory v letech 2007 – 2010.....	50
Tabulka č. 5: Soukromé výdaje na VaV.....	51
Tabulka č. 6: Saldo sektoru vládních institucí.....	57
Tabulka č. 7: Harmonizovaný index spotřebitelských cen.....	58
Tabulka č. 8: Patentové přihlášky u Evropského patentového úřadu.....	63
Tabulka č. 9: Výdaje Státního fondu dopravní infrastruktury.....	67
Tabulka č. 10: Míra zaměstnanosti podle věku.....	69
Tabulka č. 11: Předčasně ukončené vzdělání.....	70

9.2 Seznam grafů

Graf č. 1: Nejkonkurenceschopnější (nejatraktivnější) regiony světa v roce 2010.....	32
Graf č. 2: Veřejné výdaje na výzkum a vývoj.....	37
Graf č. 3: Nezaměstnanost podle věkových skupin.....	40
Graf č. 4: Vzdělanostní struktura obyvatelstva.....	41
Graf č. 5: Podíl malých a středních podniků na HDP a Investicích.....	46
Graf č. 6: Reálný meziroční růst HDP.....	55
Graf č. 7: Produktivita práce na zaměstnanou osobu.....	61
Graf č. 8: Hrubé domácí výdaje na VaV.....	62
Graf č. 9: Vnitřní počítačová síť v organizacích veřejné správy.....	64
Graf č. 10: Vysokorychlostní internet v organizacích veřejné správy.....	64
Graf č. 11: Vývoj míry nezaměstnanosti 2005 – 1/2 2010.....	69
Graf č. 12: Celoživotní vzdělávání.....	70